

Erasmus+

Funded by
the European Union

ACTIEF BURGERSCHAP

Inhoud

INLEIDING	2
Burgerschapsvorming in Europa.....	4
BULGARIJE.....	4
ITALIË.....	8
LITOUWEN.....	14
NEDERLAND	18
ROEMENIË.....	21
TURKIJE	28
Lespraktijk: beschreven lessen.....	36
Geschiedenis	36
Ethiek	44
Engels.....	56
Nationale literatuur	72
Burgerschapsvorming	74
CONCLUSIE	77

INLEIDING

Dit methodologische document is opgesteld in het kader van de uitvoering van het project *Active to Strengthen European Values*, gefinancierd door het Erasmus+-programma. De werkzaamheden werden uitgevoerd van maart 2022 tot februari 2024.

Het idee voor de uitvoering van dit project kwam voort uit de enquêtes en onderzoeken die door verschillende Europese organisaties zijn uitgevoerd, waaruit blijkt dat de participatie van jongeren in het maatschappelijke en politieke leven laag is. De maatschappelijke betrokkenheid of participatie van jongeren in hun land of in burgeractiviteiten in de EU is vrij laag, hoewel deze momenteel langzaam toeneemt. Bij het werken met leerlingen valt vaak op dat ze passief zijn en vermijden hun mening te uiten over bepaalde kwesties en men zou kunnen stellen dat dit niet te wijten is aan een gebrek aan kennis, maar aan een gebrek aan competenties en vaardigheden op het gebied van zelfvertrouwen, kritisch denken en creativiteit, evenals een gebrek aan oefening in spreken en debatteren in het openbaar. Het lijkt geen twijfel dat de jongeren van de EU zich bewust moeten worden van hun belang voor actieve burgerparticipatie en politieke participatie en moeten begrijpen dat hun activiteiten en beslissingen positieve veranderingen teweeg kunnen brengen voor het welzijn van de mensheid.

De doelstellingen van het project:

- leerlingen aanmoedigen om actieve burgers te worden;
- het vergroten en verbeteren van de kennis van leerlingen over actuele vraagstukken en culturen in de Europese Unie
- het versterken van hun kritisch denken, creativiteit, probleemoplossend vermogen, tolerantie en empathische vaardigheden
- het ontwikkelen van spreek- en debatvaardigheden in het openbaar
- het versterken van de waarde van het belang van actieve deelname aan het overwegen, oplossen en nemen van besluiten over de problemen waarmee de EU momenteel wordt geconfronteerd
- uitwisseling van goede praktijken en ervaringen tussen docenten van Europese onderwijsinstellingen
- het ontwikkelen van een methodologie voor leraren burgerschapsvorming, die het burgerschapsonderwijs op Europese scholen zou kunnen versterken.

De activiteiten van het project:

- Zes leerlingmobilititeiten in elk partnerland op basis van Europese waarden: Discriminatie in het Vidin Yordan Radichkov gymnasium, in Bulgarije, Migranten en Integratie in het Teggiano Pomponio Leto gymnasium, in Italië, Consumentisme in het Radviliškis Lizdeika Gymnasium, in Litouwen, Fake News in het Comenius College Rotterdam, in Nederland, Europese Waarden in een Forum Theater, Istanbul Fahreddin Kerim Gökay Anadolu School, in Turkije en Mensenrechten in Colegiul National de Informatica Matei Basarab, in Roemenië;
- Debatlessen op scholen, het oefenen van debat- en spreekstrategieën in het openbaar over verschillende onderwerpen en actualiteiten;
- Deelname aan nationale evenementen die gericht zijn op Europese kwesties;
- Docenten die leerlingen begeleiden in partnerscholen, hun praktijk delen door middel van *job shadowing*;
- Tijdens de mobiliteit organiseert de gastschool professionele ontwikkelingssessies voor docenten die gericht zijn op burgerschapsvorming;
- Docenten ontwikkelen een programma met de beschreven methodiek van actieve burgerschapslessen;
- Verspreidingsevenementen waarin het resultaat, het programma Actief Burgerschap, gedeeld wordt met andere onderwijsprofessionals.

De impact op leerlingen, docenten en partnerscholen is aanzienlijk geweest. Gedurende de periode van twee jaar hebben leerlingen die direct bij de activiteiten betrokken zijn, hun vaardigheden op het gebied van kritisch denken, probleemoplossing, creativiteit, enz. ontwikkeld, evenals hun vaardigheden op het gebied van debatteren en spreken in het openbaar. Docenten hebben hun professionele vaardigheden ontwikkeld op het gebied van het organiseren van onderwijsinhoud, terwijl de curricula van partnerscholen zijn verbreed door het opzetten van facultatieve programma's voor burgerschapsvorming en de oprichting van debatclubs.

Dit is het resultaat van het project, dat de nationale inhoud van burgerschapsvorming in elk partnerland en eenentwintig lessen presenteert, die onderwijspraktijken van burgerschapsvorming in de partnerscholen zijn, evenals hoe de methodologie van debatteren en spreken in het openbaar burgerschapsvorming effectiever maakt.

Burgerschapsvorming in Europa

BULGARIJE

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

"Onderwijs is het krachtigste wapen dat je kunt gebruiken om de wereld te veranderen.", Nelson Mandela.

Met de woorden van Nelson Mandela en van mening dat onderwijs de sleutel is tot gelijke kansen en de versterking van de sociale cohesie, heeft het Bulgaarse onderwijssysteem geleidelijk een diverse reeks steunmaatregelen voor studenten ingevoerd. Die draagt bij aan het proces van acceptatie van verschillende individuele kenmerken, het verminderen van discriminatie tussen leerlingen en het mogelijk maken van een betere integratie in de samenleving. Burgerschapsvorming geeft leerlingen van 17-19 jaar een beter begrip van de samenleving.

Burgerschapsvorming is opgenomen in de laatste fase van de middelbare school en begint vanaf klas XI en gaat door tot klas XII.

Het curriculum voor burgerschapsonderwijs voor de klassen XI en XII is gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Verdrag inzake de rechten van het kind, het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, het Europees referentiekader voor sleutelcompetenties, de grondwet van de Republiek Bulgarije en de vereisten voor de resultaten van de opleiding op het gebied van burgerschapsvorming in de nationale onderwijsnorm voor algemeen onderwijs.

Hoofddoel:

Burgerschapsvorming is de basis van persoonlijke ontwikkeling en de voorbereiding van jongeren op hun rol in de maatschappij door kennis, beheersing en bescherming van mensenrechten en vrijheden, in overeenstemming met de wetten van een democratische samenleving. Burgerschapsvorming ondersteunt de ontwikkeling en bevestiging van de leerling als burger van de Republiek Bulgarije en de Europese Unie en als persoon die:

- vrij is en in staat is om verantwoorde beslissingen te nemen voor zichzelf en anderen;
- zijn rechten, vrijheden en verantwoordelijkheden kent en verdedigt;
- bewuste relaties heeft met de staat en de samenleving;
- een actieve deelnemer is aan sociale evenementen en motivatie heeft voor positieve verandering.

Het vak burgerschapsvorming in klas XI legt de nadruk op:

- burgers, politiek en democratie;
- burgers, rechten en verantwoordelijkheden;
- identiteiten en verschillen in de samenleving.

Als gevolg van de uitgebreide opleiding in burgerschapsvorming verwerven studenten de volgende complexe sociale en burgerschapscompetenties: kritisch denken en rationele argumentatie; constructieve deelname aan dialoog en debat; het nemen van beslissingen; probleemoplossing; vreedzame oplossing van conflicten; het opbouwen en onderhouden van gemeenschappen van gelijkgestemden, het creëren en beheren van projecten; constructieve communicatie in verschillende contexten en sociale omgevingen, verantwoordelijke en geïnformeerde deelname aan het sociale en politieke leven van het land, mediageletterdheid.

De belangrijkste activiteiten met betrekking tot opleiding zijn:

- ontwikkeling van een sociaal, gemeenschappelijk en/of persoonlijk belangrijk project met als doel een positieve verandering teweeg te brengen in de schoolomgeving en de lokale gemeenschap;
- bestudering van de problemen van de democratische samenleving en de rol van zowel het individu als de gemeenschap bij de oplossing daarvan;
- analyse van de rol van de burger in democratische processen en werken aan specifieke gevallen, in de nabije omgeving en het dagelijks leven van studenten;
- het maken van een weloverwogen keuze en het creëren van mogelijkheden voor persoonlijke ontplooiing.

De organisatie van burgerschapsvorming in klas XI is gebaseerd op interactieve onderwijsmethoden en -technieken (debatten en discussies, leren door onderzoek, leren door praktijk, leren door ervaring, casusoplossing, projectontwikkeling).

Er zijn drie verschillende onderdelen:

1. Burgers, politiek en democratie

- Traceert het ontstaan en de ontwikkeling van het idee van democratie, het garanderen van mensen- en burgerrechten, de verantwoordelijkheid van staatsinstellingen en burgers voor de wet en de samenleving.
- Analyseert de kenmerken van de rechtsstaat: rechtsstaat, transparantie, eerlijkheid, integriteit bij het nemen van institutionele beslissingen.
- Kent de mechanismen van institutionele besluitvorming en beoordeelt de legitimiteit ervan.
- Evalueert de mogelijkheden voor democratische participatie in de maatschappij en zelfbestuur van leerlingen.

2. Burgers, rechten en verantwoordelijkheden

- Analyseert en vergelijkt de ideeën over vrijheid, mensenrechten en burgerrechten.
- Maakt een onderscheid tussen de privésfeer en het publieke domein van het openbare leven.
- Onderzoekt zaken die verband houden met schending van mensenrechten en presenteert gemotiveerde schriftelijke beslissingen.

- Evalueert openbare evenementen in landen van de Europese Unie en in andere landen vanuit het oogpunt van de mensenrechten.
- Beseft de noodzaak van persoonlijke participatie en verantwoordelijkheid in democratische besluitvorming op alle niveaus.

3. Identiteit en verschillen in de samenleving

- Onderscheidt de belangrijkste sociale groepen en gemeenschappen, begrijpt de specifieke kenmerken van hun standpunten.
- Onderscheidt verschillende soorten minderhedenbeleid – assimilatie, (auto)segregatie, integratie en geeft daar een eigen standpunt over weer.
- Oriënteert zich op de bronnen van tegenstellingen tussen afzonderlijke etnische en religieuze gemeenschappen en geeft blijk van de wil om conflictsituaties op een constructieve manier op te lossen.
- Demonstreert het vermogen om constructief te communiceren in verschillende omgevingen en situaties.

Het werken aan burgerschapsvorming vergroot het gevoel van nationale identiteit, analyseert de Europese cultuur en waarden en geeft voorbeelden van onderlinge vervlechting en culturele invloeden. Het verbindt de Europese identiteit met de rechten en plichten van het Europees burgerschap.

Het nationale curriculum in Bulgarije legt sterk de nadruk op de ontwikkeling van burgerschapsvorming van leerlingen, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot succesvolle, zelfverzekerde individuen en verantwoordelijke burgers die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving. Het is gebaseerd op sleutelconcepten als democratie, rechtvaardigheid, rechten en verantwoordelijkheden, identiteiten en diversiteit die jongeren moeten begrijpen en belangrijke processen en vaardigheden, waaronder kritisch denken en onderzoeken, het nemen van geïnformeerde en verantwoordelijke actie, die ze moeten ontwikkelen. Het nationale curriculum voor burgerschap bevat onderwijsvereisten die betrekking hebben op een breed scala aan onderwerpen, waaronder milieubescherming, consumentisme, politiek, de rol van de media, mensenrechten, Europa, immigratie, diversiteit en internationale betrekkingen. In vakken als Engels, Frans, Spaans, Filosofie, Aardrijkskunde en Burgerschapsvorming gebruiken leraren actuele politieke en sociale kwesties om burgerschapsinhoud tot leven te brengen en leerlingen te helpen belangrijke burgerschapsvaardigheden te ontwikkelen op het gebied van onderzoek, discussie en debat, en om de standpunten van anderen te vertegenwoordigen, kritisch te denken, te evalueren en na te denken. Het curriculum voor burgerschapsvorming heeft tot doel het vermogen van studenten te ontwikkelen om als geïnformeerde, kritische en verantwoordelijke burgers deel te nemen aan hun gemeenschap en de

breder samenleving. Het doel van "actief burgerschap" is om studenten te leren samenwerken en praktische actie te ondernemen, waarbij ze hun kennis en begrip van burgerschap gebruiken om bij te dragen aan een betere samenleving.

ONDERWIJSBELEID IN BURGERSCHAPSVORMING BIJ GPCHE "YORDAN RADICHKOV"-VIDIN, BULGARIJE

In de "Ontwikkelingsstrategie 2021/2027" van GPCHE "Yordan Radichkov" -Vidin, Bulgarije gaat een speciale sectie over burgerschapsvorming op school

http://radichkovsvidin.org/files/2022/04/STRATEGIA_GPCHE.pdf

GPCHE "Yordan Radichkov" is gericht op de vorming en ontwikkeling van de belangrijkste competenties en vaardigheden voor leven en werk in de 21e eeuw. De implementatie kan worden verworven door de volgende activiteiten:

- het bieden van een moderne onderwijsomgeving om te zorgen voor een uniforme aanpak bij de toepassing van sleutelcompetenties op het gebied van onderwijs;
- nadruk op het opbouwen van sociale vaardigheden en emotionele intelligentie;
- het verleggen van de focus van het onderwijzen van kennis naar het ontwikkelen van vaardigheden om problemen op te lossen;
- nadruk op de vorming van wetenschappelijke, financiële, digitale mediawijsheid en ondernemings- en innovatiegeest;
- het aanleren van actief burgerschap en mediawijsheid;
- investeren in het leren van vreemde talen en het verwerven van digitale en communicatieve vaardigheden;
- ontwikkeling en implementatie van een systeem voor het uitvoeren en evalueren van de voortgang van leerlingen in het systeem van schoolonderwijs in een elektronische omgeving.

Speciale aandacht wordt besteed aan burgerschapsvorming op school. Het omvat de vorming van een schoolparlement met de verkiezing van één vertegenwoordiger uit elke klas. Alle beslissingen op schoolniveau worden genomen door middel van stemming op speciaal aangewezen vergaderingen.

Verschillende clubs werken aan het aanpakken van sociale problemen:

- "Interact club"- brengt leerlingen bij elkaar met een duidelijk idee om de gemeenschap te helpen met verschillende initiatieven, zoals het inzamelen van geld voor sociale doelen of het organiseren van liefdadigheidsevenementen;
- "Lions' club juniors" moedigt leerlingen aan om samen te werken met leerlingen van andere scholen in de stad in sociale ondernemingen;

- "Euroclub" brengt leerlingen bijeen om verschillende kwesties in verband met de Europese Unie te bestuderen en deel te nemen aan verschillende wedstrijden. Zij hebben drie jaar geleden deelgenomen aan het jongerenevenement "Jouw Europa, jouw mening" en bereiden zich voor op het volgende evenement;
- "Club voor sociaal initiatief" bidet leerlingen de mogelijkheid om gebak te verkopen en om concerten en wedstrijden te organiseren om een sociaal initiatief in de stad te steunen;
- "Jeugdclub" in de regionale bibliotheek "Mihalaki Georgiev" in Vidin organiseert sociale evenementen voor onze leerlingen bij het helpen van kansarme kinderen in weesinstellingen;
- "Social entrepreneurs club" op het kantoor van de Business Incubator in Vidin werkt samen met leerlingen van onze school aan verschillende sociale projecten;
- "Debating club in het Engels" leert leerlingen hoe ze verschillende soorten debatten kunnen houden. Onze leerlingen bereiden zich het hele schooljaar voor en nemen deel aan het Bulgaarse Engelstalige toernooi, dat wordt georganiseerd door leraren Engels op Bulgaarse scholen. Er zijn vier wedstrijden tijdens het schooljaar - drie regionale en één nationale - en onze leerlingen van de debatclub reizen af om aan alle wedstrijden deel te nemen. Onze leerlingen winnen meestal prijzen op regionaal niveau en doen vervolgens mee op nationaal niveau.

GPCHE "Yordan Radichkov" in Vidin is de school die zich in de regio heeft bewezen als een centrum voor de vorming en ontwikkeling van persoonlijke kwaliteit en vaardigheden van haar leerlingen. De school werkt voortdurend aan het opbouwen van het waardesysteem van jongeren en krijgt steeds meer de functie van een cultureel, informatie- en sportcentrum. De school verbetert en creëert een gunstige omgeving voor leren en persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen. De school past gedragspatronen toe die gebaseerd zijn op de ideeën en principes van burgerschapsvorming in haar dagelijkse werk.

ITALIË

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

Burgerschapsvorming wordt beschouwd als een transdisciplinair onderwerp dat is ingevoerd bij wet nr. 92 van 20 augustus 2019 (reeds opgenomen in de nationale richtlijnen van 2010 en 2012 voor lesgeven op verschillende schoolniveaus) die tot doel heeft "verantwoordelijke en actieve burgers op te leiden door volledige en bewuste deelname aan het burgerlijke, culturele en sociale leven van de gemeenschap te bevorderen, met inachtneming van regels, rechten en plichten".

Dit onderwijs beantwoordt aan de nieuwe maatschappelijke behoeften die zijn ontstaan rond fundamentele normen en waarden. Naast de vormende en transversale dimensie van

burgerschapsvorming, de vaardigheden en de vele opleidingen die het bevordert, geeft de wet in dit geval een reeks cognitieve thema's aan:

- de Italiaanse grondwet, nationaal en internationaal recht, wettigheid en solidariteit
- duurzame ontwikkeling: milieueducatie, nationaal erfgoed en milieubescherming;
- digitaal burgerschap

Daarom bevordert het tegelijkertijd de aspecten van burgerschapskennis en educatieve acties die verband houden met verantwoordelijk en actief burgerschap.

De herformulering van het idee van burgerschap en burgerschapsvorming gaat door de aanname van een transversaal perspectief om leerplannen te maken waarin alle leerkrachten van de klas, zowel degenen die betrokken zijn bij specifieke projecten als degenen die zich bezighouden met hun eigen vak, weten hoe ze kennis en activiteiten kunnen integreren rond de hoekstenen van burgerschapsvorming.

Het onderwijs in burgerschapsvorming en burgerschapsvorming houdt geen uitbreiding van het rooster of de personeelsbezetting in, maar is een leerplan op alle schoolniveaus en voorziet in een evaluatie die bijdraagt tot de toelating tot de volgende klas en/of tot het staatsexamen van de eerste en tweede onderwijscyclus en, voor de derde, vierde en vijfde klas van middelbare scholen, inclusief de toekenning van studiepunten.

De transversale en op vaardigheden gebaseerde planning van het onderwijzen en leren van burgerschapsvorming impliceert de deelname en inzet van alle klassenleerkrachten. De docenten delen een gemeenschappelijk project, dat vervolgens wordt onderverdeeld in didactische leereenheden en /of lessen, klassikale- of schoolprojecten, en dat door verschillende docenten in hun eigen disciplines of leergebieden wordt uitgevoerd. Een van de docenten wordt aangewezen als coördinator en houdt voortdurend zowel de lopende lessen, evaluatieactiviteiten als de eindresultaten in de gaten en rapporteert systematisch aan de overige collega's. Het minimum aantal uren dat aan deze gezamenlijke activiteit moet worden besteed, is wettelijk 33 uur.

BURGERSCHAPSVORMING IN I.I.S. POMPONIO LETO

In overeenstemming met de nationale wetgeving heeft l'Istituto di Istruzione Pomponio Leto ook zijn Curriculum of Civic Education opgesteld.

In elk leerjaar wordt verwezen naar dit curriculum bij het ontwerpen van het onderwijs. Drie modules van elk 11 uur zijn ontworpen voor elke klas en zijn gestructureerd volgens een schema dat gemeenschappelijk is voor het hele Instituut.

Doelstellingen van burgerschapsvorming:

- de Italiaanse grondwet, nationaal en internationaal recht, legaliteit en solidariteit.

De term burgerschap betekent "het individu dat behoort tot een door de staat georganiseerde samenleving" en, volgens de jurisprudentie, de verwerving en erkenning van burgerlijke en politieke rechten. Hieruit komt de essentiële rol naar voren die het constitutionele thema heeft binnen een burgerschapsvormingstraject. Het discours over het Europees burgerschap brengt ons ertoe het concept van nationaliteit te verbreden, van het behoren tot de eigen staat in een panorama waarin de historische identiteit van individuele naties betrokken zijn geweest bij globalisering en voortdurende confrontatie.

Specifieke leerdoelen:

<p>EERSTE BIENNIUM (leerjaar 9-10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheid maken tussen de verschillende regelgevingsbronnen en hun hiërarchie, met bijzondere aandacht voor de Italiaanse grondwet en de structuur ervan. - Persoonlijke ervaring onderbrengen in een systeem van regels gebaseerd op wederzijdse erkenning van de door de Grondwet gewaarborgde rechten, ter bescherming van de gemeenschap en het milieu.
<p>TWEEDE BIENNIUM (leerjaar 11-12)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In staat zijn om kritisch te denken en geïntegreerde probleemoplossende vaardigheden uit te oefenen.
<p>LAATSTE JAAR (leerjaar 13)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van de constitutionele en administratieve organisatie van ons land om onze plichten als burgers te vervullen en om bewust politieke rechten uit te oefenen op territoriaal en nationaal niveau. - Kennis van de waarden en regels van het democratisch leven door de fundamentele rechtselementen, te bestuderen, met name met betrekking tot het arbeidsrecht. - Met alle middelen en in elke context het beginsel van legaliteit en solidariteit van individuele en sociale acties nastreven, waarbij beginselen, waarden en methoden ter bestrijding van de georganiseerde misdaad en de maffia worden bevorderd. - De complexiteit van existentiële, morele, politieke, sociale, economische en wetenschappelijke problemen begrijpen en persoonlijke, beredeneerde antwoorden formuleren.

- Duurzame ontwikkeling: milieueducatie, erfgoed en de natuurlijke omgeving. De doelstellingen hebben niet alleen betrekking op de bescherming van het milieu en de natuurlijke hulpbronnen, maar ook op de opbouw van een gezonde leefomgeving, van steden, het kiezen van een correcte en inclusieve levensstijl en het respecteren van de fundamentele rechten van mensen. Rekening houdend met in de eerste plaats de algemene gezondheid en het psycho-fysieke welzijn, de voedselvoorziening, de gelijkheid van individuen, fatsoenlijk werk, kwaliteitsonderwijs, de bescherming van kostbaar materiaal, immateriële erfgoed en ten slotte financiële educatie. Opleiden voor duurzame ontwikkeling betekent daarom dat leerlingen een gevoel van burgerschap kunnen ontwikkelen dat verder reikt dan hun lokale nationale grondgebied en waarbij de hele wereld betrokken is (wereldburgerschap).

Specifieke leerdoelen:

EERSTE BIENNIUM (leerjaar 9-10)	<ul style="list-style-type: none"> - Wees je bewust van milieukwesties en erken lokale en wereldwijde implicaties. - In staat zijn om effectief met anderen samen te werken om een gemeenschappelijk of algemeen belang te bereiken, zoals de duurzame ontwikkeling van de samenleving.
TWEEDE BIENNIUM (leerjaar 11-12)	<ul style="list-style-type: none"> - Ken en beheers de doelstellingen, waarden en het beleid van sociale en politieke bewegingen en duurzame systemen, in het bijzonder de wereldwijde klimaatverandering en demografische veranderingen en de oorzaken ervan.
LAATSTE JAAR (leerjaar 13)	<ul style="list-style-type: none"> - Zichzelf herkennen als actieve leden van een complexe en gestructureerde samenleving, zich bewust worden van de eigen sociale rechten en plichten, in relatie tot verschillende aspecten van het leven.

- Digitaal burgerschap.

Digitaal burgerschapsonderwijs betekent het ontwikkelen en verbeteren van de digitale vaardigheden van leerlingen, hen in staat stellen om het web en sociale media op een kritische en bewuste manier correct te gebruiken, om zichzelf uit te drukken en te waarderen met behulp van tools, om zichzelf te kunnen beschermen tegen eventuele negatieve gevolgen (zoals plagiaat, oplichting, oneerbare voorstellen) van het kunnen respecteren van de specifieke regels van het recht op privacy en de respect/bescherming van het auteursrecht.

Specifieke leerdoelen

<p>EERSTE BIENNIUM (leerjaar 9-10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In staat zijn om informatie op het web te zoeken, te verzamelen en te verwerken en op een kritische, systematische en creatieve manier te gebruiken. - Weten hoe op het web te communiceren met inachtneming van de regels van de "plaats" waar men zich bevindt (e-mail, chat, sociale netwerken, enz.) - Ontwikkelen van een kritische benadering van de geldigheid, betrouwbaarheid en impact van informatie en gegevens die door digitale tools beschikbaar worden gesteld en bewust worden van de ethische en juridische principes die betrokken zijn bij het gebruik van digitale technologie.
<p>TWEEDE BIENNIUM (leerjaar 11-12)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Weten hoe je de technologie die het web biedt op een verantwoorde en positieve manier kunt gebruiken. - Weten hoe je correct en zorgvuldig gebruik kunt maken van sociale netwerken, chats en overige plaatsen in de virtuele gemeenschap. - Weten hoe je het risico van schending van de webprivacy kunt herkennen, en hoe om te gaan met het delen van persoonlijke informatie. - Voorkoming van identiteitsfraude door persoonlijke gegevens te beschermen.
<p>LAATSTE JAAR (leerjaar 13)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In staat zijn om de regels van het auteursrecht toe te passen, zowel bij de erkenning van het recht op de eigen creatie als bij de erkenning van het eigendom van anderen, met respect voor de risico's die voortvloeien uit oneigenlijk gebruik dat strafrechtelijke aansprakelijkheid met zich meebrengt (plagiat, namaak, ...). - Om digitaal materiaal te kunnen identificeren dat vrij op het net kan worden gebruikt en om het auteursrechtelijk beschermde materiaal te herkennen. - Mogelijkheden voor werken op afstand herkennen door middel van digitale verbetering: nieuwe perspectieven en manieren van werken.

Bijlage: Lesplan

Hoofdthema	EERSTE BIENNIUM (leerjaar 9-10)	TWEEDE BIENNIUM (leerjaar 11-12)	LAATSTE JAAR (leerjaar 13)
ONDERWERPEN			
De Italiaanse grondwet, nationaal en internationaal recht, legaliteit en solidariteit	<ul style="list-style-type: none"> - De reglementaire tekst: van het Institutioneel Reglement tot de Grondwet - Wettigheid: getuige - Van het schoolreglement tot de grondwet - De relatie tussen individu en de maatschappij: immigratie en migratie, 	<ul style="list-style-type: none"> - De relatie tussen individu en de maatschappij: rechten en plichten - De organisatie van de Italiaanse Staat - Actief burgerschap 	<ul style="list-style-type: none"> - De Europese Unie en het Europees burgerschap - De VN en internationale organisaties - Wereldburgerschap
Duurzame ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Milieuvraagstukken en duurzame ontwikkeling - Bescherming van cultureel erfgoed: behoud, zorg en investering - Stedelijke ruimtes op menselijke maat 	<ul style="list-style-type: none"> - Milieubescherming: van de Grondwet tot de Agenda 2030 - Gezondheid: gedeelde levensstijlen en oplossingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Milieubescherming: van de Grondwet tot de Agenda 2030 - Wereldburgerschap
Digitaal burgerschap	<ul style="list-style-type: none"> - Vormen en methoden van aanwezigheid in sociale netwerken - Digitale creativiteit 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepnieuws en het netwerk - de bescherming van de persoonlijke levenssfeer - digitaal en werk 	<ul style="list-style-type: none"> - online identiteit - auteursrecht - Digitaal en de wereldeconomie

LITOUWEN

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

Vanaf 1 september 2023 gaan Litouwse scholen over op een vernieuwde curriculuminhoud, die gericht is op competentiegericht onderwijs. De geactualiseerde curricula omvatten burgerschapsvorming en burgerschapscompetenties in alle vakken. Het versterken van competenties op het gebied van burgerschapsvorming omvat de mogelijkheid om de basisprincipes van burgerschap en nationale veiligheid, mediageletterdheid en kritisch denken te integreren in het curriculum van verschillende vakken en in algemene schoolactiviteiten. Studenten kunnen ook burgerschaps- en nationale defensievaardigheden ontwikkelen door middel van niet-formeel onderwijs, deelname aan de Litouwse schietvereniging of andere activiteiten met onderwerpen op het gebied van burgerschapseducatie over verantwoordelijk gedrag, gewichtige beslissingen en veiligheid in de maatschappij.

Het curriculum presenteert de educatieve inhoud in concentrische eenheden:

Lagere klassen I-IV (een geïntegreerd vak), Lagere klassen V-VIII (geïntegreerd met geschiedenis en aardrijkskunde). De inhoud van elke onderwijseenheid bestaat uit de volgende activiteiten, die relatief gescheiden zijn, maar geïntegreerd in het onderwijsproces:

- Kennis en verkenning van zichzelf en de samenleving

Dit gebied van educatieve activiteiten legt meer nadruk op cognitieve activiteiten en biedt een basis voor burgerschap. Leerlingen ontwikkelen ook hun onderzoeksvaardigheden door de opgedane kennis toe te passen;

- Participatie en initiëren van verandering in de gemeenschap

Dit is een gebied van educatieve activiteit dat is ontworpen om de praktische vaardigheden van studenten te ontwikkelen. De praktische vaardigheden van verantwoordelijk burgerschap worden alleen ontwikkeld door actieve deelname aan de burgerlijke/politieke gemeenschap. Daarbij ontwikkelen ze ook de motivatie om verandering in gang te zetten om problemen op te lossen;

- Het opbouwen en onderhouden van sociale relaties

Dit onderwijsgebied stelt leerlingen in staat democratische, burgerschaps- en nationale attitudes te ontwikkelen. Het helpt hen te begrijpen dat het opstellen van regels en wetten, het respecteren ervan, samenwerking en het vreedzaam oplossen van conflicten de belangrijkste middelen zijn voor vreedzaam samenleven in een gemeenschap. Leerlingen worden zich meer bewust van de voordelen van vreedzaam democratisch samenleven en ontwikkelen de motivatie om een dergelijke manier van leven in hun eigen omgeving te creëren, enz. De verworven competenties worden de basis voor de verdere ontwikkeling en verspreiding van burgerwaarden door een verbintenis met de eigen natie en staat". (Nationaal leerplan)

Het verplichte burgerschapscurriculum voor leerlingen in de klassen IX-X is geactualiseerd en de thema's op basis van mensenrechten en kinderrechten zijn uitgebreid. Het facultatieve programma Nationale Veiligheid en Nationale Defensie voor leerlingen in de klassen XI-XII is bijgewerkt. In samenwerking met het ministerie van Defensie worden docenten opgeleid om les te geven in Nationale Veiligheid en Nationale Defensie.

Manieren om burgerschap op school te bevorderen:

- integratie van burgerschapsvorming in de algemene curricula van andere vakken (6-16 jaar);
- Integratie van burgerschapsvorming in het algemene curriculum van andere vakken (6-16 jaar);
- een aparte cursus burgerschapsvorming in de klassen IX-X (15-16 jaar) gedurende 1 uur per week;
- Verplichte sociale activiteiten IX-X (15-16 jaar) 20 uur en XI-XII (17-18 jaar) 70 uur gedurende 2 jaar.

Doelstellingen van burgerschapsvorming

Doelstellingen van burgerschapsvorming in de onderwijsinstelling

- Het ontwikkelen van een actief lid van de burgergemeenschap;
- Het ontwikkelen van een bewuste burger die zijn/haar rechten en plichten begrijpt en in staat is constructief deel te nemen aan het leven van de samenleving en de staat en deze te verbeteren;
- Jongeren helpen zich bewust te worden van de waarden van de democratie die zij moeten ontwikkelen in hun gezin, gemeenschap, natie, staat en wereld; - jongeren bewuster maken van de plichten en verantwoordelijkheden van elke burger;
- Bevordering van respect voor de fundamentele waarden van een democratische samenleving en staat: menselijke waardigheid, vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid en legitimiteit, tolerantie, solidariteit, loyaliteit aan de democratische staat en natie;
- het bevorderen van liefde voor het vaderland, verantwoordelijkheid voor de eigen natie en staat, en nationaal gevoel van eigenwaarde.

Het is belangrijk en noodzakelijk dat de onderwijsinstelling de voorwaarden schept voor leerlingen om een innerlijke behoefte te ontwikkelen om actief te zijn, om de sociale, politieke en culturele realiteit en de conflicten die zich daarin kunnen voordoen te analyseren, om het vermogen te ontwikkelen om vrije en bewuste oordelen, evaluaties en beslissingen te nemen in een open en pluralistische samenleving.

De situatie van burgerschapsvorming in Litouwen

Uit onderzoek blijkt dat de invloed van burgerschapsvorming toeneemt (onderzoek uitgevoerd in 2016). De grootste veranderingen zijn voelbaar bij de jeugd. In 2016 moedigden ngo's jongeren actief aan om deel te nemen aan de verkiezingscampagne. De maatschappelijke betrokkenheid van jongeren wordt versterkt door hun deelname aan verschillende buitenschoolse activiteiten, zowel op school als in niet-formele onderwijsinstellingen. De burgerschapscompetentie wordt met name versterkt door

deelname aan vrijwilligersactiviteiten (Civic Empowerment Index). De redenen waarom studenten vrijwilligerswerk doen zijn: de wens om kennis op te doen, hun vaardigheden te verbeteren, de niet-geldelijke beloning, om nieuwe mensen te ontmoeten en hun kennissenkring uit te breiden, de wens om anderen te helpen en plezier te hebben. Uit enquêtes blijkt dat de meest effectieve burgerschapsvorming niet in de klas plaatsvindt, maar in buitenschoolse activiteiten. Onderzoeker V. Čepaitė merkt op dat "weinig leraren de doelstellingen van burgerschapsvorming noemen die verband houden met het bevorderen van actieve participatie". (*Čepaitė, V., Analyse van onderwijsproblemen. Uitvoeringsbeleid van burgerschapsvorming: doelstellingen, middelen, resultaten, 2013, Vilnius. blz.5*)

Uit enquêtes onder leerkrachten blijkt dat het beperkte aantal uren en de beperkte mogelijkheden voor interessante burgerschapslessen een belemmering vormen voor het geven van interessante en effectieve lessen. Wanneer leraren buiten school les willen geven, worden andere vakken verstoord en nemen leerlingen minder snel actief deel aan openbare activiteiten en debatten. Docenten zeggen dat ze niet over voldoende vaardigheden beschikken om op een professionele manier politieke, economische of sociale kwesties met leerlingen te bespreken. Lessen burgerschapsvorming worden vaak gebruikt om andere vakken te geven, lessen burgerschapsvorming zijn saai en het hangt natuurlijk af van de leraar en de leerlingen.

Professionele ontwikkelingsprogramma's voor leraren zijn inconsistent. Daarom stelt het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Sport in zijn uitvoering van programma's voor burgerschapsvorming dat burgerschapscompetenties een van de prioriteiten is voor de ontwikkeling van leraren in 2023-2025. Het ministerie zal instellingen voor hoger onderwijs uitnodigen om nationale programma's voor professionele ontwikkeling voor alle docenten te ontwikkelen. Deelname aan deze programma's wordt gefinancierd door de staat.

Het keuzeprogramma nationale veiligheid en landsverdediging voor leerlingen in het voortgezet onderwijs XI-XII (17-18 jaar) wordt geactualiseerd. In samenwerking met het ministerie van Landsverdediging worden docenten opgeleid om les te geven in nationale veiligheid en nationale defensie. Het is de bedoeling om ongeveer 100 leraren per jaar op te leiden.

Studenten zullen ook belangrijke vaardigheden kunnen verwerven in 'cadettenscholen'. Het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Sport is momenteel bezig met de ontwikkeling van een curriculum voor cadettenonderwijs.

Vanaf 2024 zal er een tweede competitieve wachtlijst zijn voor toelating tot instellingen voor hoger onderwijs, waaronder verplichte initiële militaire dienst, professionele militaire dienst en vrijwillige niet-permanente militaire dienst. Het doel is jongeren aan te moedigen voor militaire dienst te kiezen en de vaardigheden te verwerven die nodig zijn voor de nationale defensie.

Op de middelbare school wordt het vak burgerschapsvorming als een apart vak gegeven gedurende 1 uur per week voor leerlingen in de klassen IX-X (15-16 jaar). Voor leerlingen in de klassen XI-XII (17-18 jaar) is Nationale Veiligheid en Defensie een keuzevak voor 1 uur per week. Nationaal curriculum - 20 uur verplichte burgerschapsvorming in de klassen IX-X (15-16 jaar) en 70 uur burgerschapsvorming in de klassen XI-XII (17-18 jaar).

Burgerschapsvorming is geïntegreerd in alle vakken: Litouwse taal- en letterkunde, vreemde talen, wiskunde, informatica, sociale en natuurwetenschappen, kunst en lichamelijke opvoeding.

BURGERSCHAPSVORMING IN RADVILIŠKIS NESTEIKA GYMNASIUM LITOUWEN

Het Radviliškis Lizdeika Gymnasium voert actief het Erasmus+-programma en andere internationale samenwerkingsprogramma's uit, evenals nationale en lokale projecten. Het hoofddoel van deze projecten is burgerschapsvorming, het versterken van burgerschapswaarden en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Burgerinitiatieven worden aangemoedigd. De inhoud, activiteiten en resultaten van de projecten zullen worden geïntegreerd in de formele en niet-formele curricula van het secundair onderwijs. Projectactiviteiten en -resultaten dragen bij aan een effectievere burgerschapsvorming. Enkele concrete voorbeelden zijn de Erasmus+-programma's, het project "Active to strengthen European values", dat de educatieve inhoud van het gymnasium heeft verbreed door de oprichting van een debatclub, meer aandacht en activiteiten in lessen bij verschillende vakken, en het gebruik van debat- en spreekmethoden in het openbaar. Een ander Erasmus+-project, "Today's Student - Tomorrow's Responsible Entrepreneur - Teacher's methodology" verbetert de professionele competenties van leraren bij het ontwikkelen van verantwoordelijke en bewuste jongeren voor de 21e eeuw en versterkt de waarden van sociale verantwoordelijkheid onder leerlingen. De school organiseert liefdadigheids- en filantropische evenementen en initieert activiteiten die de gemeenschap versterken. Docenten en leerlingen nemen actief deel aan lokale en nationale projecten, met speciale aandacht voor de Holocaust en de Joodse cultuur, aangezien Litouwen voor de Tweede Wereldoorlog een grote Joodse gemeenschap had. De school heeft een Tolerantie Educatie Centrum. Het is ook lid van het UNESCO-netwerk van scholen en een van de meest actieve scholen in Litouwen. De activiteiten van het netwerk richten zich op ecologie en consumentisme. Klassenleraren werken samen met leerlingen om plannen voor het schooljaar te ontwikkelen om gemeenschapsactiviteiten in de klas uit te voeren die prioriteit geven aan burgerschap, en om lesuren te organiseren die gericht zijn op het versterken van sociale vaardigheden en burgerwaarden.

De school heeft een parlement dat bestaat uit leerlingen, leraren en ouders. De school heeft een studentenraad die bestaat uit vertegenwoordigers van elke klas en een Engelse debatclub die actuele kwesties in de gemeenschap, het land en de wereld analyseert en bespreekt.

Buitenschoolse activiteiten zoals evenementen, reizen en betrokkenheid bij maatschappelijke organisaties dragen bij tot de ontwikkeling van de burgerschapsvaardigheden van jongeren.

NEDERLAND

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

Wettelijk mandaat voor burgerschap

Vanaf 1 augustus 2021 gelden er nieuwe wettelijke eisen voor het bevorderen van burgerschap in het (speciaal) basis-, voortgezet en speciaal onderwijs. Dit wettelijke mandaat om "actief burgerschap en sociale cohesie" te bevorderen, wordt verduidelijkt in het burgerschapsmandaat van 2006. Voor het MBO zijn er de al lang bestaande wettelijke vereisten die zijn vastgelegd in het Burgerschapsmandaat.

Wettelijke vereisten en onderwijsvrijheid

Het wettelijk mandaat inzake burgerschap onderstreept dat het bevorderen van burgerschap en sociale cohesie een taak is die gerichte aandacht van scholen vereist. Scholen hebben veel vrijheid om zelf te bepalen hoe ze hun burgerschapsvorming inrichten. Ook de vrijheid van onderwijs is een belangrijk uitgangspunt.

De onderwijsinspectie houdt toezicht op de naleving van de wet. De wet bevat minimumeisen waaraan elke school moet voldoen. Daarnaast kan burgerschapsvorming worden uitgevoerd op een manier die past bij de missie van de school of instelling. Zo kunnen scholen en instellingen rekening houden met de behoeften van leerlingen of studenten en de wensen van ouders en de omgeving. En ze kunnen hun burgerschapsvorming koppelen aan hun levensbeschouwelijke visie en ideeën over onderwijs en leren.

Eisen van deugdelijkheid

De plicht om burgerschap te bevorderen is een zogenaamde deugdelijkheidseis. Dit is een plicht die naar beste vermogen moet worden vervuld, wat vereist dat besturen al het nodige doen om de taak van het bevorderen van burgerschap zodanig te vervullen dat het schoolonderwijs voldoet aan de wettelijke vereisten. De wettelijke bepalingen moeten daarom in de praktijk worden gebracht en zichtbaar zijn in de school.

Kernelementen van burgerschapsvorming

In het primair, voortgezet en speciaal onderwijs vraagt de wet aandacht voor drie invalshoeken:

- de minimuminhoud die moet worden gedekt
- enkele pedagogische principes voor de manier waarop met deze aspecten wordt omgegaan, eisen aan de omgeving waarin burgerschapsvorming wordt gegeven.

1. Inhoud: Basiswaarden en sociale- en burgerschapscompetenties

Het aanleren van respect voor en kennis van de fundamentele waarden van de democratische rechtsstaat en het handelen vanuit deze waarden (op school) is een belangrijke wettelijke vereiste. Het feit dat fundamentele waarden moeten worden bevorderd, impliceert dat andere uitingen van de school er niet mee in strijd mogen zijn. De fundamentele waarden van de democratische staat zijn, zoals de wet stelt, vrijheid, gelijkheid en solidariteit. De fundamentele waarde van vrijheid wordt

bevorderd door de vrijheid van meningsuiting en autonomie te respecteren. Gelijkheid wordt bevorderd door het gelijkheidsbeginsel en de afwijzing van discriminatie. Solidariteit wordt bevorderd door verdraagzaamheid, begrip en verantwoordelijkheid, en door het afwijzen van onverdraagzaamheid.

Daarnaast moet het onderwijs aandacht besteden aan de ontwikkeling van de sociale en maatschappelijke competenties die nodig zijn voor deelname aan de democratische Nederlandse samenleving. Het gaat hierbij om de door de school gekozen sociale en burgerschapscompetenties en de kerndoelen in het sociaal en burgerlijk domein die gelden in de verschillende sectoren.

2. Onderwijskundige principes: doelgericht, samenhangend, herkenbaar en resultaatgericht

De wet stelt ook eisen aan de wijze waarop het onderwijs moet worden georganiseerd:

- Burgerschapsvorming moet doelgericht zijn. Dit betekent dat er concrete leerdoelen moeten zijn die duidelijk maken welke competenties de school via het onderwijs probeert te ontwikkelen.
- Burgerschapsvorming moet coherent zijn. Dit betekent dat er een logische opbouw is waarin de verschillende onderdelen samen worden aangeboden.
- De eis dat burgerschapsvorming herkenbaar moet zijn, betekent dat het onderwijsaanbod dat de school zegt te willen bieden in de praktijk zichtbaar is.
- Dat onderwijs doelgericht moet zijn, betekent ook dat inzicht in de resultaten van onderwijs noodzakelijk is. Dit betekent dat scholen worden gevraagd om de leeruitkomsten voor burgerschap in kaart te brengen, zodat kan worden gecontroleerd of de leerdoelen worden behaald.

Het is aan de school om te beslissen welke doelstellingen ze kiest en hoe ze het aanbod ontwerpt en implementeert. In ieder geval is het noodzakelijk dat de wettelijk vastgelegde inhoud (basiswaarden en sociale en burgerschapscompetenties) deel uitmaakt van de uitwerking van de school.

3. Schoolklimaat: een oefenterrein voor fundamentele waarden

Ook de omgeving waarin burgerschapsvorming plaatsvindt is belangrijk. Het bestaat uit drie elementen:

- de schoolcultuur moet in lijn zijn met de kernwaarden;
- de omgeving moet leerlingen aanmoedigen om de kernwaarden in praktijk te brengen;
- Het klimaat van de school moet zodanig zijn dat iedereen zich veilig en geaccepteerd voelt.

BURGERSCHAPSONDERWIJS IN HET COMENIUS COLLEGE NEDERLAND

Volgens de wettelijke vereisten integreert het Comenius College burgerschap in het DNA van de school. Het Comenius-DNA is geen tekst met mooie zinnen, maar kan worden samengevat in drie kernpunten. Deze kernpunten vormen de gemene deler van het Comenius College:

- we zijn een christelijke school; Bij ons word je gezien. We letten op elkaar;
- Hoe ver kun je komen? Jij en je talenten staan bij ons centraal;
- Bij ons krijg je kansen, zodat je het beste uit jezelf kunt halen;

Dagopening: De Oase

Elke schooldag begint met een dagopening tijdens de eerste les, gebaseerd op het weekthema van De Nieuwe Oase. Alle thema's zijn gerelateerd aan de tijd van het jaar en aan de actualiteit om de leerlingen te inspireren, aan te moedigen en te verenigen.

Maatschappijleer

Alle studenten volgen Maatschappijleer tijdens hun tijd op het Comenius College. De cijfers die ze krijgen, maken deel uit van hun eindexamen en zorgen ervoor dat elke leerling aan de wettelijke norm voldoet. We verdelen deze vakken in Maatschappijleer en Maatschappijwetenschap:

Maatschappijleer:

De docenten heten je van harte welkom bij het vak Maatschappijleer, dat verplicht is voor de bovenbouw van de middelbare school, havo en vwo.

Maatschappijleer is echt waar het allemaal om draait. Wat zou je zonder doen?

In de huidige maatschappij draait het allemaal om informatie. Elke dag bereikt ons een enorme hoeveelheid informatie. Wat moeten we ermee? Wat kun je ermee? Hoe vorm je een mening over zaken die zich plotseling voordoen? Hoe kun je besluitvormers beïnvloeden? Hoe word je beïnvloed? Onderwerpen als politiek, rechtsstaat, strafrecht, pluralistische samenleving, massamedia, werk en gezondheid komen allemaal aan bod.

Theorieën uit de sociale wetenschappen, zoals psychologie, sociologie en politicologie, vormen de basis voor het onderzoeken van deze vraagstukken.

Kortom, Maatschappijleer is een vak dat gaat over kennis, begrijpen hoe processen werken en door een praktische aanpak bewust worden dat de wereld om je heen heel complex is, maar dat je in staat bent om het te doorgronden.

Maatschappijwetenschap: (verplicht voor C&M profiel HAVO)

In de sociale wetenschappen leer je allerlei sociale processen te analyseren aan de hand van verschillende concepten. Hoe komt het bijvoorbeeld dat wanneer iets in de mode raakt, iedereen ineens hetzelfde lijkt te dragen? Waarom is het zo ontzettend moeilijk om je smartphone weg te leggen? Je leert dit soort vragen te onderzoeken en te analyseren en op zoek te gaan naar verklaringen. Het interessante is dat deze sociale processen niet alleen op kleine schaal kunnen worden waargenomen, maar ook op grote schaal, op maatschappelijk niveau. Hoe komt het dat jongeren zich al meer dan 10 jaar beter gedragen? Ze plegen minder misdaden, drinken en roken minder, werken harder en bewegen meer. Hoe is dit te verklaren? En hoe accuraat is deze informatie?

In de klas leer je natuurlijk concepten om dit alles te analyseren. Deze concepten passen we bijvoorbeeld toe als we naar interessante documentaires kijken. Maar er wordt ook veel tijd besteed

aan onderzoek. Onderzoek naar informatie (klopt nieuws en hoe kom je daarachter), maar ook onderzoek naar menselijk gedrag.

Maatschappijwetenschap is het enige vak op school dat een inleiding is tot sociale, journalistieke, juridische, sociale of culturele studies. Deze cursussen voor gevorderden vereisen allemaal enig inzicht in sociale processen en theorieën en de wereld waarin je leeft.

Campus Nederland

Aan het einde van elk schooljaar organiseert Campus Nederland een burgerschapsevenement voor alle leerlingen gedurende ongeveer drie volledige schooldagen. Workshops, clinics en lezingen worden gegeven door inspirerende gastsprekers uit verschillende delen van de samenleving. We hebben bekende atleten, influencers, psychologen, etc. met onze leerlingen laten werken aan duurzame ontwikkeling voor mens, planeet, welvaart en vrede.

Werkgroep Burgerschap

Om te voldoen aan de landelijke normen waarmee we dit document zijn begonnen, heeft het Comenius College onlangs een Werkgroep Burgerschap opgericht. Deze werkgroep, bestaande uit leerkrachten en directie, is verantwoordelijk voor de implementatie van burgerschap in onze school. In het schooljaar 22-23 hebben alle vakken een beschrijving opgenomen van hoe er met burgerschap wordt omgegaan in hun vakwerkplan. De werkgroep ondersteunt ook buitenschoolse activiteiten op het gebied van actief burgerschap.

Het Comenius College zet zich sterk in voor de Sustainable Development Goals en streeft ernaar een tolerante, zorgzame en gastvrije school te zijn die haar leerlingen begeleidt op weg naar actieve burgers.

Bronnen:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/burgerschap/wettelijke-opdracht>

<https://www.comenius.nl/>

<https://denieuweoase.app/>

<https://www.campusnederland.nl/>

ROEMENIË

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

De gemeenschappelijke kern (verplichte vakken) voor het onderwijs:

- schoolprogramma voor burgerschapsvorming, leerjaar III, 1 uur per week, dit programma omvat, als onderdeel van de leerinhoud, onderwerpen zoals Regels van de groep: rechten en plichten binnen de groep;

- schoolprogramma voor burgerschapsvorming, leerjaar IV, 1 uur per week, het programma omvat als onderdeel van de leerinhoud het thema kinderrechten;

- het schoolprogramma voor burgerschapscultuur, groep 7 en 8, 1-2 uur per week, deze programma's omvatten als onderdeel van de leerinhouden onderwerpen als rechten en plichten, burgerschap, mensenrechten (groep 7) en vrijheid en verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid en gelijkheid (groep 8).

Het thema onderwijs voor burgerschap en mensenrechten vormt dus de conceptuele basis voor de ontwikkeling van het curriculum in de geesteswetenschappen en sociale wetenschappen in relatie tot burgerschaps- en morele vorming voor vrede, rechtvaardigheid en sociale gelijkheid.

Mensenrechten, vrede en menselijke veiligheid behoren tot de sociaal-culturele thema's van onderwijs voor duurzame ontwikkeling, samen met gendergelijkheid, culturele diversiteit, intercultureel onderwijs, onderwijs voor gezondheid en levenskwaliteit, goed bestuur (transparantie, vrijheid van meningsuiting, bijdrage aan beleidsontwikkeling), erfgoededucatie en lokale geschiedenis.

Het nationale aanbod voor het curriculum naar keuze van de school (keuzevakken) Het schoolprogramma voor het keuzevak Burgerschapsvorming, hoger secundair onderwijs (alle profielen van het hoger secundair onderwijs), 1 uur per week (het vak maakt gebruik van een leerboek);

- het curriculum voor het keuzevak Onderwijs voor Democratie, hoger secundair onderwijs, 1 uur per week;

- de syllabus voor het keuzevak Instellingen van de Europese Unie, hoger secundair onderwijs, 1 uur per week;

- de syllabus voor het keuzevak Internationaal humanitair recht, hoger secundair onderwijs, 1 uur/week (het vak is gebaat bij het leerboek en de docentenhandleiding).

Als onderdeel van het formele curriculum bieden schoolprogramma's voor elk vakgebied algemene en specifieke vaardigheden, inhoud en leeractiviteiten die worden aanbevolen voor lessen of buitenschools gebruik.

BURGERSCHAPSONDERWIJS AAN HET NATIONAL COLLEGE OF INFORMATICS

MATEI BASARAB

De school heeft keuzevakken burgerschapsvorming. Een daarvan is *Actief burgerschap door dialoog tussen generaties*. Het curriculum voor dit keuzevak is een curriculair aanbod voor het voortgezet onderwijs, behorend tot het leerplangebied *Mens en Maatschappij*. Dit curriculaire aanbod is ontworpen om gedurende een schooljaar te worden toegepast op middelbare scholen, met een tijdsbesteding van één uur per week.

Het voorgestelde schoolcurriculum wordt gerechtvaardigd vanuit het perspectief van het

intergenerationele karakter: kinderen en volwassenen (jong en oud) worden aangemoedigd om samen te werken aan verschillende onderwijsactiviteiten, gericht op:

- bevordering van actief burgerschap, dialoog en solidariteit tussen de generaties;
- het vergroten van de socialisatie/relatie van kinderen, door middel van individuele of groepsinteracties, met mensen met verschillende achtergronden en leeftijden;
- het vergroten van de integratie in de samenleving als student en toekomstige volwassene;
- het verbeteren van het onderwijs van leerlingen en hun cognitieve prestaties, door middel van een betere toegang tot informatie;
- het verbeteren van de relatie tussen kinderen, hun ouders en grootouders;
- wederzijds begrip tussen generaties en het wegnemen van barrières voor relaties;
- het behoud van de vitaliteit van ouderen, het onderwijzen aan anderen en het leren van anderen;
- het vergroten van de belangstelling voor hun eigen ontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van leven.

Educatie voor actief burgerschap is een noodzaak van hedendaags onderwijs. Het huidige schoolcurriculum legt een grote nadruk op de actieve dimensie van burgerschapsvorming, door in verschillende contexten burgerschapscompetenties, attitudes en gedragingen te oefenen, wat bijdraagt aan de nadruk op het praktisch-toepassingsgerichte karakter van onderwijs-leer-evaluatieprocessen.

De structuur van het curriculum omvat de volgende onderdelen:

- Algemene competenties
- Specifieke competenties en voorbeelden van leeractiviteiten
- Inhoud van het leren
- Methodologische suggesties

Algemene competenties:

- het identificeren van informatie uit verschillende bronnen op verschillende gebieden als onderdeel van de mechanismen van kennis en begrip van de echte wereld;
- samenwerken met volwassenen (jong en oud) om theoretische en praktische problemen op te lossen en initiatief en creativiteit aan de dag te leggen.
- manifesteert zich in verschillende levenscontexten van sociaal gedrag – actief en verantwoordelijk, passend bij een veranderende wereld.

Specifieke competenties en voorbeelden van leeractiviteiten:

1. Identificatie van verschillende informatiebronnen uit verschillende vakgebieden als onderdeel van mechanismen voor kennis en begrip van de echte wereld

Specifieke competenties	Voorbeelden van leeractiviteiten
1.1. Identificerende informatie over identiteit	<ul style="list-style-type: none"> - analyse van de stamboom - het tekenen van je eigen familie - het zoeken naar informatie over voorouders
1.2. Inzicht in het begrip rijpheid en veroudering	<ul style="list-style-type: none"> - discussies over ouders en grootouders of andere volwassen personen die dicht bij studenten staan (zoals waargenomen door kinderen) - <i>De verwachtingsboom</i> : wat studenten graag willen weten van volwassen of oudere mensen
1.3. Hoe stel ik me mijn eigen toekomst voor?	<ul style="list-style-type: none"> - het tekenen en opschrijven van belangrijke gebeurtenissen vanaf de geboorte tot het heden en het verbeelden van belangrijke toekomstige gebeurtenissen (studies, beroep, familiegebeurtenissen) - ontwerp: <i>Ik in de toekomst</i>
1.4. De perceptie van de geschiedenis als een levend en permanent proces	<ul style="list-style-type: none"> - ontmoetingen met mensen van andere generaties - het ontdekken van andere plaatsen en ruimtes door middel van communicatie met senior gesprekspartners die van buiten de school komen - oefeningen op basis van tijd - observatie van gebeurtenissen - het vergelijken van ervaringen uit het verleden met die van nu
1.5. Culturele, humanistische en wetenschappelijke ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - interviews met senioren - analyse van gezinsleden - thematische gesprekken - gerichte observatie van echte situaties - het maken van schetsen, tekeningen, grafische voorstellingen - het bekijken van films/video's - algemene cultuurwedstrijden - het verhaal van echte gebeurtenissen - het stellen van vragen over de gepresenteerde

	evenementen
1.6. Om de belangstelling voor een bepaald gebied te vergroten en voorkeursactiviteiten te ontdekken	Presentatie van belangrijke persoonlijke spullen en favoriete activiteiten - studie en beschrijving van objecten - tekenen/schilderen/collage: <i>Wat ik graag doe.</i> - presentatie van de collecties " <i>De kleine verzamelaar</i> " - raadsels over hobby's en favoriete bezigheden. - het maken van posters, advertenties, aankondigingen Thematische dossiers

4. Samenwerking met volwassenen (jong en oud) om theoretische en praktische problemen op te lossen, initiatief en creativiteit te tonen

Specifieke competenties	Voorbeelden van leeractiviteiten
2.1. De vervulling van een aantal rollen/verantwoordelijkheden echt of ingebeeld, in een groep	- oefeningen van betrokkenheid bij het oplossen van een werктаak, afhankelijk van de rol die binnen de groep wordt ingenomen -simulatiespel bij de presentatie van enkele evenementen - communicatieoefeningen over bepaalde onderwerpen - oefeningen voor het nabootsen en pantomimische weergeven van sommige acties en toestanden - situationeel spel - workshops voor het maken van eenvoudige werken, het maken van collecties, experimenten, het beoefenen van lokale gebruiken en tradities, een dynamisch of sportief spel, enz.
2.2. Positieve relatie met volwassenen bij het oplossen van bepaalde taken	- dialoog met verschillende mensen - rollenspellen met groepsinteractie op basis van tolerante houding, solidariteit en zelfhulp; - gebruik maken van verhalen, beelden, films die positieve relaties tussen kinderen en volwassenen en gezamenlijke deelname aan activiteiten stimuleren - groepsworkoefeningen met kinderen en

	volwassenen, om intergenerationele samenwerking te stimuleren
2.3. Deelname aan gezamenlijke acties met volwassenen, waarbij initiatief en creativiteit worden getoond	<ul style="list-style-type: none"> - rollenspellen waarbij rollen en verantwoordelijkheden in de groep worden vervuld - het verzamelen van informatie over een bepaalde activiteit in een groep - raadpleging van artikelen in kindertijdschriften <p>Een biografie van bekende mensen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maak een klein woordenboek met specifieke termen voor een activiteit - het creëren van een mini-database met verschillende soorten informatie uit verschillende werkterreinen - eigen interpretatie van oude foto's

5. Het manifesteren, in verschillende levenscontexten, van actief en verantwoordelijk sociaal gedrag dat past bij een veranderende wereld

Specifieke competenties	Voorbeelden van leeractiviteiten
3.1. De vorming van gewoonten van actief burgerschap in verschillende sociale groepen	<ul style="list-style-type: none"> - het observeren van het verloop van gebeurtenissen - het benadrukken van de houding van burgers in verschillende situaties - identificatie van normen van actief moreel-burgerlijk gedrag in verschillende sociale groepen; - vrije meningsuiting over verschillende situaties in het leven; - lezingen om het bewustzijn van moreel handelen te vergroten - muzikale audits - het verhaal van persoonlijke feiten en gebeurtenissen

<p>3.2. Toepassing van de vaardigheden van actief moreel burgerschap in relatie met volwassenen in verschillende levenssituaties</p>	<ul style="list-style-type: none"> - gedragsregels opstellen in verschillende situaties - spel oefeningen om levenssituaties te simuleren - thematische debatten op basis van gebeurtenissen en praktijken van het school-/gezins-/sociale leven - het gedrag aanpassen aan de behoeften en verzoeken van de groep waartoe men behoort; <p>Vragen over intergenerationele samenwerking</p> <p>Analyseer je eigen morele waarden</p> <p>brieven of felicitaties schrijven, het organiseren van sociale evenementen</p>
<p>3.3. Relatie met volwassenen op basis van positieve affectieve situaties, in verschillende levenscontexten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - thematische gesprekken over actuele maatschappelijke gebeurtenissen - Spellen aanpassen aan het groepsleven - het uiten van persoonlijke ervaringen in gemeenschappelijke acties - het maken van promotiemateriaal voor activiteiten ter bevordering van de waarden van actief burgerschap en dialoog tussen generaties (posters, flyers, folders); - literaire bijeenkomsten met senioren - het organiseren van schoolfeesten met de steun van volwassenen - deelname aan excursies - gemeenschappelijke wedstrijden tussen kinderen en volwassenen, over verschillende onderwerpen - vrijwilligerswerk

Inhoud van het leren

- *Ik, samen met anderen*

1. Persoonlijke identiteit – *Ik weet waar ik vandaan kom* (stamboom)

2. Tijdmachine – *Ik weet waar ik heen ga* (de notie van volwassenheid en veroudering)

3. Identiteit en verandering - *ik, wij, anderen*

Altijd samen voor een beter leven

- *Generaties – kijk elkaar in het gezicht*
 1. Kindertijd van gisteren en vandaag
 2. De school van vroeger
 3. Wat oma deed
 4. Favoriete bezigheden en hobby's
 5. Levensstijlen, tradities en gewoontes van toen en nu
- *De kunst van slagen in het leven*
 1. Reis in het leven - verhalen over vriendschap tussen generaties
 2. Wat komt er op het podium?
- *We leren van de ervaring van senioren*

Tuinieren, wetenschap, schilderen, origami, naaien, weven, koken, mode, muziek, poëzie, theater, vreemde talen, dans, enz. workshops.
- *De kampioenen van gisteren en vandaag*
 1. Ontmoetingen met oud-kampioenen op de Olympische Spelen in verschillende vakken en oud-kampioenen in verschillende sporten (schaken, gymnastiek, zwemmen, karate, enz.)
 2. Gezamenlijke wedstrijden rond verschillende thema's of algemene cultuurwedstrijden
 - *Mijn familie:schakers*
 - *In de wereld van 'Degene die het allemaal weet'*
- *Verbindingen vanuit het hart*
 1. Vrijwilligerswerk
 2. Voorbereiding van vieringen: een brug in de tijd
 - Bruggen tussen generaties
 - Jeugd Zonder Ouderdom

TURKIJE

KORTE PRESENTATIE VAN HET CURRICULUM VAN BURGERSCHAPSVORMING

In het Turkse nationale onderwijssysteem wordt de cursus 'Democratie en mensenrechten' gegeven als een keuzevak dat leerlingen van het 9e tot het 12e leerjaar kunnen kiezen tijdens hun middelbare schoolperiode. Afgezien van deze cursus, die het hele jaar door een uur per week wordt gegeven als een keuzevak op zich, zijn er ook vakken over waarden van de Europese Unie die zijn geïntegreerd in andere vakken, zoals Turkse literatuur, geschiedenis, aardrijkskunde, religie en ethiek enz. Het is moeilijk om de waarden van de Europese Unie te integreren in exacte vakken zoals wiskunde, natuurkunde en scheikunde; er wordt echter veel zorg besteed aan het onderwijzen van milieugerelateerde onderwerpen bij deze vakken.

Algemene doelstellingen van de cursus democratie en mensenrechten in Turkije

Curriculum voor democratie en mensenrechten, in overeenstemming met de algemene doelstellingen en basisprincipes van het Turkse nationale onderwijs:

1. Het erkennen van de noodzakelijke voorwaarden voor het functioneren van de democratische staatsstructuur en het voortbestaan van de cultuur van democratie in het gezin, op school en in de sociale omgeving,
2. Inzicht te krijgen in de rechten en vrijheden van de mens en hun plaats en belang in het democratische leven,
3. Actief deelnemen aan het democratisch bestel in overeenstemming met ethische beginselen door een redeneringsproces te hanteren dat gebaseerd is op nauwkeurige en betrouwbare informatie;
4. Een actieve rol spelen in het voortbestaan en de ontwikkeling van de diversiteit, die wordt aanvaard als een rijkdom van de democratische cultuur, zonder zich te laten beïnvloeden door vooroordelen,
5. Zoeken naar vreedzame oplossingen voor conflicten door bij te dragen aan de vorming en ontwikkeling van een cultuur van vrede en verzoening op alle gebieden van het leven,
6. Zich bewust zijn van plichten en verantwoordelijkheden om rechten en vrijheden uit te oefenen en te verdedigen en deze oprecht te willen beschermen,
7. Bereid zijn om actief deel te nemen aan het sociale leven als vrij en autonoom individu,
8. Door diversiteit als culturele rijkdom te aanvaarden, streven naar een maatschappij die in vrede en verzoening samenleeft.

Onderwijs- en leerprogramma:

1. Samen omgaan met kennis, vaardigheden en waarden:

Door samen om te gaan met kennis, vaardigheden en waarden, heeft het curriculum voor democratie en mensenrechten tot doel leerlingen op te leiden tot actieve burgers op basis van kennis en waarden. Om deze reden moeten leerlingen het web van kennis, dat bestaat uit nuttige feiten, vaardigheden, waarden en attitudes, zowel binnen als buiten school, in één geheel leren. De cursus democratie en mensenrechten is meer gebaseerd op vaardigheden, omdat die erop gericht is ervoor te zorgen dat leerlingen opgroeien tot actieve deelnemers aan het democratische proces; het vermogen van een persoon om de juiste beslissing te nemen voor een actie over een onderwerp moet echter gebaseerd zijn op het hebben van de juiste, beredeneerde informatie over dat onderwerp en het doorgeven van deze informatie. De leer- en onderwijsactiviteiten die in deze cursus aan de leerlingen worden

gepresenteerd, moeten bestaan uit leerervaringen waarin kennis, vaardigheden en waarden samen worden behandeld.

2. Kennis, vaardigheden en waarden tot leven brengen:

Onderwijs voor democratisch burgerschap en mensenrechten moet gericht zijn op het ontwikkelen van burgerschapsvaardigheden in het eigen leven van de leerlingen en hen voor te bereiden op hun rol als toekomstige burgers. Een van de basisprincipes van onderwijs op het gebied van democratie, burgerschap en mensenrechten is niet alleen om leerlingen uit te rusten met basiskennis, vaardigheden en waarden op het gebied van democratisch burgerschap, maar ook om kansen te creëren voor hen om deze in hun eigen leven te gebruiken. Daartoe worden leerlingen aangemoedigd om deel te nemen aan de verkiezing van studentvertegenwoordigers op school, om deel te nemen aan besluitvormingsprocessen over kwesties die hen aangaan, om hun rechten en vrijheden op verantwoorde wijze te gebruiken, om deel te nemen aan het werk van niet-gouvernementele organisaties, enz.

3. Authenticiteit van leerervaringen:

Een ander belangrijk principe van democratie, burgerschap en mensenrechteneducatie is dat leerervaringen moeten worden gekozen uit de ervaringen van studenten uit het echte leven. Leerlingen krijgen in hun dagelijks leven te maken met verschillende mensenrechtenschendingen, milieuproblemen, verschillende conflicten en onenigheid. Deze ervaringen bieden hen de mogelijkheid om te leren over democratie en mensenrechten. De mate waarin de fysieke omstandigheden van de school geschikt zijn voor leerlingen met een handicap om hun rechten en vrijheden uit te oefenen, of de mate waarin de verschillen tussen leerlingen met verschillende ideeën, religies en etnische achtergronden als rijkdom worden gezien en in hoeverre deze verschillen worden gerespecteerd, bieden een rijke leerervaring voor het verwerven van burgerschapswaarden en -vaardigheden. Sommige van de problemen die in de school en de omgeving worden ervaren, kunnen gevoelige en controversiële kwesties zijn. Dergelijke kwesties zijn ook van groot belang voor de ontwikkeling van de democratische burgerschapscompetenties van leerlingen.

Een andere belangrijke dimensie van leren op basis van ervaringen uit het echte leven is dat het een interdisciplinair karakter heeft. Op deze manier hebben leerlingen de mogelijkheid om de onderwerpen te relateren aan wat ze in andere lessen hebben geleerd. Laten we bijvoorbeeld zeggen dat een fabriek zijn giftig afval in de natuur dumpst zonder het te filteren. Dit is zowel een milieuprobleem als een biologisch en scheikundig probleem. Terwijl ze proberen de noodzakelijke actiestappen te bepalen om het milieu te beschermen, zullen leerlingen ook kennis opdoen over een

onderwerp dat verband houdt met biologie en scheikunde. Om deze reden moet ervoor worden gezorgd dat de onderwerpen zoveel mogelijk worden gekoppeld aan andere lessen.

4. Actief leren:

Onderwijs op het gebied van democratie, burgerschap en mensenrechten richt zich op de ontwikkeling van studenten tot actieve burgers. Om deze reden moet de benadering van het leren over democratie, burgerschap en mensenrechten gericht zijn op actief leren. Actief leren is een leerbenadering waarbij de leerling verantwoordelijkheid neemt voor het leren, het leerproces zelf beheert en zich richt op het begrijpen van ervaringen. Het is niet mogelijk voor de leerling om de verantwoordelijkheid van het leren op zich te nemen en de ervaringen te begrijpen wanneer de leraar de kennis, waarden en vaardigheden aan de leerlingen presenteert. Om deze reden is actief leren alleen mogelijk met de actieve deelname van leerlingen aan het leerproces door te doen en te ervaren door middel van ervaringen uit het echte leven. Het is niet mogelijk om de ontwikkeling van burgerschapsvaardigheden te verwachten door leerlingen te adviseren hun omgeving schoon te houden en hun meningsverschillen op te lossen met een verzoenende benadering zonder het conflict aan te gaan, en door te stellen dat ze verschillen als rijkdom moeten zien en respecteren. Deze vaardigheden kunnen alleen worden verworven door de problemen waarmee de leerlingen worden geconfronteerd te identificeren, oplossingen te ontwikkelen, informatie over de oplossingsvoorstellen te verzamelen, deze te analyseren en te synthetiseren en hen tot een beslissing te laten komen. Dit proces vereist dat leerlingen denkvaardigheden en -processen gebruiken, zoals probleemoplossing, kritisch denken, creatief denken, besluitvorming, onderzoek, observatie en discussie.

5. Denken op een hoger niveau:

Democratisch burgerschap en mensenrechteneducatie moeten erop gericht zijn leerlingen in staat te stellen met een kritisch perspectief naar gebeurtenissen te kijken en hun hogere-orde denkvaardigheden in het leerproces te ontwikkelen. Denken op hoog niveau gebeurt wanneer leerlingen gegevens en gedachten in hun hoofd verwerken om tot nieuwe betekenis en resultaat te komen. Leerlingen leren feiten en gegevens. Ze combineren informatie en ideeën om een nieuwe gedachte of betekenis te begrijpen, te synthetiseren, te generaliseren en te creëren. Deze verwerking van gegevens en ideeën helpt leerlingen ook om problemen op te lossen door nieuwe betekenissen te ontdekken. Deelname van leerlingen aan de samenleving als actieve burgers vereist veel denkprocessen, zoals kritisch denken, creatief denken, probleemoplossing, besluitvorming en denkvaardigheden zoals vergelijken, gevolgtrekking, analyse, synthese en evaluatie. Daarom moeten leeractiviteiten in de cursus democratie en mensenrechten gericht zijn op het ontwikkelen van deze processen en vaardigheden. Het nemen van een actiebeslissing over een economisch, cultureel of

milieuprobleem in de samenleving vereist het definiëren van dit probleem, toegang krijgen tot informatie over het probleem en het in twijfel trekken van de betrouwbaarheid van deze informatie, het synthetiseren van de informatie verkregen uit verschillende bronnen, het vormen van alternatieve opvattingen en het evalueren van deze opvattingen op basis van kennis. Zo verwerven leerlingen de nodige vaardigheden voor een kritisch, actief burgerschap.

6. Samenwerking:

Het curriculum van de cursus Democratie en Mensenrechten moet ervoor zorgen dat leerlingen opgroeien als vrije en onafhankelijke individuen en als verantwoordelijke leden van de samenleving. Democratie is in wezen een cultuur van samenleven in vrede en verzoening zonder elkaars verschillen te marginaliseren en door gebruik te maken van de rechten en vrijheden van mensen. Dit benadrukt dat onderwijs over democratie en mensenrechten de samenwerking tussen leerlingen moet verbeteren en hen een cultuur van samenleven moet bieden. Daarom is een van de basisprincipes van onderwijs over democratie en mensenrechten het bieden van een collaboratieve leeromgeving. Coöperatief leren zal bijdragen aan het cognitief, affectief en vaardig leren van studenten. Het bijeenbrengen van diversiteit zoals geslacht, sociaal-economisch niveau, leerniveau en etnische verschillen in groepswerk in de klas zal bijvoorbeeld een positieve invloed hebben op het verwerven van belangrijke burgerschapswaarden en -vaardigheden.

7. Democratische klas- en schoolcultuur als levend laboratorium:

Een van de basisprincipes van democratisch burgerschap en mensenrechteneducatie is dat de klas- en schoolomgeving alle principes en waarden van de democratie levend moet houden en een democratische schoolcultuur moet hebben. Deze cultuur is een van de krachtigste educatieve instrumenten voor democratisch burgerschap. Leerlingen worden gewaardeerd als gelijkwaardige individuen; zij kunnen op verantwoorde wijze gebruik maken van hun rechten en vrijheden; deelnemen aan besluitvormingsprocessen over zaken die hen aangaan; geschillen worden opgelost door consensus zonder in conflicten te veranderen; Een klas- en schoolomgeving gebaseerd op wederzijdse liefde, respect en communicatie levert een belangrijke bijdrage aan het leren van leerlingen door hun democratische waarden en vaardigheden te ervaren. Om de doelstellingen van het curriculum voor democratie en mensenrechten te realiseren, moeten het klaslokaal en de schoolomgeving een levenslaboratorium zijn waar leerlingen democratische waarden en vaardigheden leren en gebruiken door ze te ervaren.

8. Gebruik maken van kennis, waarden en vaardigheden in de directe omgeving:

Het hebben van een democratische cultuur in de klas en op school is niet voldoende voor een effectief democratisch burgerschap en mensenrechteneducatie. Leerlingen moeten de kans krijgen om hun kennis, waarden en vaardigheden met betrekking tot democratisch burgerschap in te zetten in de directe omgeving buiten de school. De leerling brengt zijn leven door in de klas, op school en in de directe omgeving. De leerling moet in staat zijn om democratische waarden en vaardigheden te gebruiken op alle gebieden waar hij/zij woont. Onderwijs in democratie en mensenrechten op school moet leerlingen de mogelijkheid bieden om de sociale, economische, politieke en milieuproblemen in de directe omgeving te analyseren en op te lossen door ze direct te ervaren. Zo leren leerlingen de rechten en verantwoordelijkheden van democratisch burgerschap door ervaringen uit de eerste hand. Het initiëren van een recyclingcampagne voor leerlingen in de buurt waarin ze wonen, het monitoren van het werk van relevante niet-gouvernementele organisaties en het vrijwillig deelnemen aan deze activiteiten, het ondersteunen van relevante organisaties (lokale overheid, administratieve eenheden op nationaal niveau, een internationale organisatie) over verschillende kwesties (milieuvervuiling, conflicten, behoud van een historische plaats, enz.). Door verantwoordelijkheden te geven, kunnen relevante ervaringen worden opgedaan door burgerschapsvaardigheden toe te passen.

9. Doeltreffend gebruik van informatie- en communicatietechnologieën in overeenstemming met ethische beginselen:

Het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën op alle gebieden van het leven heeft aangetoond dat burgers moeten worden uitgerust met de nodige kennis, vaardigheden en waarden om deze technologieën op verantwoorde wijze te gebruiken. Daarom moet een doeltreffende vorming op het gebied van democratisch burgerschap en mensenrechten de nieuwe generatie kennis en vaardigheden bijbrengen over informatie- en communicatietechnologieën en -waarden om deze te gebruiken in overeenstemming met ethische beginselen. Als jonge burgers moeten leerlingen leren de rechten en vrijheden van anderen te respecteren bij het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën. Leerlingen moeten ervoor zorgen dat informatie- en communicatietechnologieën op verantwoorde wijze worden gebruikt, zonder anderen te misleiden of te schaden in zaken die sociale participatie vereisen. Een van de basisprincipes van onderwijs in democratie en mensenrechten moet leerlingen kennis, vaardigheden en waarden bieden over het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën voor sociale participatie in overeenstemming met ethische principes.

10. De democratische docent als model:

Een van de meest fundamentele principes van democratie en mensenrechteneducatie is dat de docent met zijn woorden en daden democratische burgerschapskenmerken als een goed rolmodel laat zien.

Democratisering van de klas- en schoolcultuur zal versterkt worden als de docent democratisch gedrag vertoont in het leer-onderwijsproces in het klaslokaal, in de communicatie met de leerlingen en in zijn gedrag in de school. Andersom zal het voor een docent die geen democratisch gedrag vertoont in de klas en op school niet mogelijk zijn om dit gedrag en deze waarden aan zijn leerlingen te leren. Om deze reden moet de docent die democratie en mensenrechten op school probeert te onderwijzen, een voorbeeldige democratische burger en voorbeeld zijn met zijn eigen gedrag en leven.

BURGERSCHAPSONDERWIJS OP FAHREDDIN KERIM GÖKAY ANATOLISCHE MIDDELBARE SCHOOL

Hoe we de eu-waarden toepassen, aanpassen en integreren in verschillende vakken op onze school

Het Turkse onderwijssysteem vervult zijn functie binnen het kader van het doel om waarden te verwerven met het onderwijsprogramma. Het onderwijsprogramma wordt samengesteld door rekening te houden met alle elementen van het onderwijssysteem, zoals curricula, leer- en onderwijsomgevingen, educatief materiaal, buitenschoolse activiteiten en lezingen. Met dit begrip in onderwijsprogramma's worden onze waarden niet gezien als een apart programma of leergebied, eenheid, onderwerp enz. Integendeel, onze waarden, die het uiteindelijke doel en de geest van het hele onderwijsproces zijn, zijn opgenomen in elk onderdeel van het curriculum.

In de literatuurlessen worden vooral de menselijke waarden geïntegreerd in het curriculum. De "Basiswaarden" in het curriculum zijn rechtvaardigheid, vriendschap, eerlijkheid, zelfbeheersing, geduld, respect, liefde, verantwoordelijkheid, patriottisme, hulpvaardigheid. Deze waarden komen zowel vanzelf tot leven, met de waarden waarmee ze worden geassocieerd, als met andere basiswaarden in het leer-onderwijsproces.

De volgende expressie van doelgedrag is opgenomen in alle teksttypen en op alle leerjaren in het vaardigheidsgebied "lezen" van het Turkse taal- en literatuurcurriculum: "*Bepaling van nationale, spirituele en universele waarden en sociale, politieke, historische en mythologische elementen in de tekst.*" De vakdocenten kunnen een essay selecteren en de waarden integreren met de inhoud van de teksten.

In de geschiedenislessen worden democratie en mensenrechten geïntegreerd in het curriculum.

Leerlingen komen in hun sociale leven veel controversiële en gevoelige onderwerpen tegen. Controversiële kwesties zijn kwesties waar niet iedereen het over eens is en die sociale, culturele,

politieke of persoonlijke implicaties hebben. Zo wordt het bezit van vuurwapens door sommigen bepleit en door anderen bestreden. De manier waarop leerlingen als jonge burgers een mening vormen over de controversiële kwesties waarmee ze worden geconfronteerd, is belangrijk in het proces om als actieve burger deel te nemen aan de samenleving. Om deze reden moeten leerlingen de nodige vaardigheden en waarden krijgen om de controversiële kwesties naar de klas te brengen en te onderzoeken, erover te redeneren op basis van nauwkeurige en betrouwbare informatie en een mening te vormen.

In de aardrijkskundelessen worden meestal de milieukwesties betrokken en geïntegreerd in het curriculum. Onze aardrijkskundeleraar gebruikt projectgebaseerd leren in het echte leven om de problemen te onderzoeken die zich voordoen bij het toepassen van wetenschappelijke onderzoeksmethoden, afronding en rapportage. Milieuproblemen voor leerlingen, geschillen en conflicten, kwesties die verband houden met actieve deelname aan het economische leven als een project door hen informatie te geven over de onderwerpen, deze informatie te analyseren en om conclusies te trekken. Leerlingen kan worden gevraagd om contact op te nemen en een rapport met aanbevelingen op te stellen. Zo verwerven leerlingen veel noodzakelijke waarden en vaardigheden met betrekking tot actieve deelname.

Er wordt ook gebruik gemaakt van probleemgestuurd leren, dat zich richt op het oplossen van problemen en het proces dat gebaseerd is op leren en het oplossen van problemen stimuleert. Dit proces is een beslissing die wordt beïnvloed door de capaciteiten, motieven, overtuigingen, attitudes en ervaringen van de leerling. Het individu is selectief, constructief en actief in het leerproces en neemt verantwoordelijkheid.

Door bijvoorbeeld na te denken over een mogelijk probleem van milieuvervuiling in het gebied waar de school is gevestigd, kan leerlingen worden gevraagd om informatie over dit probleem te verzamelen en oplossingen te bedenken om het probleem op te lossen.

In de lessen religie en ethiek

Op de middelbare school begrijpt een jongere dat hij een individuele ethische identiteit heeft en vervolgens leert hoe hij zijn ethisch beoordelingsvermogen kan verbeteren. Het is noodzakelijk om een effectief onderwijsprogramma over ethiek en waarden te bieden om de ethische verbetering van jongeren te bewerkstelligen. Het onderwijs in ethiek en waarden in het Turkse onderwijssysteem wordt verzorgd binnen de vakken religie en ethiek.

Een van de methoden waarmee leerlingen de problemen en situaties die ze in het echte leven tegenkomen beter kunnen begrijpen, is *case study*. In de lessen Religie en Ethiek worden waarden

met deze methode onderwezen. Het omvat het onderzoeken, begrijpen, interpreteren en bespreken van een speciale situatie die zich in het echte leven kan voordoen. Verschillende gewelddaden, de ervaringen van iemand die in welke kwestie dan ook zijn rechten zoekt, of het werk van een niet-gouvernementele organisatie kunnen bijvoorbeeld als *case study* naar de klas worden gebracht en besproken. De multidimensionale bespreking van de problemen die zich in het echte leven voordoen met betrekking tot burgerschap in de klasomgeving met het waarom, het hoe en de gevolgen ervan, helpt leerlingen om snellere en effectievere oplossingen te vinden voor soortgelijke gebeurtenissen en om kennis, vaardigheden en waarden met betrekking tot dat onderwerp te verwerven.

Informatietechnologieën, die een onmisbaar onderdeel van ons dagelijks leven zijn geworden, worden op veel gebieden op grote schaal gebruikt, vooral in sectoren als onderwijs, gezondheid, media, communicatie, handel en bankwezen. Deze snelle verandering en het wijdverbreide gebruik in informatietechnologieën biedt niet alleen voordelen zoals de mogelijkheid om altijd en overal toegang te krijgen tot de gewenste informatie, maar leidt ook tot het gebruik van deze technologieën zonder volledig te worden begrepen, en deze situatie creëert veel problemen. Een van de ervaren problemen is het bepalen van de nauwkeurigheid en bron van de informatie die wordt geraadpleegd. Onderwerpen met betrekking tot internetveiligheid, gegevensbeveiliging en nepnieuws zijn dus sterk geïntegreerd in het curriculum.

We hebben ook een blog en een Google Classroom gemaakt waar we extra materiaal toevoegen om het leren te versterken en permanent en leuk te maken.

[Google Klaslokaal](#)

[Blog](#)

Lespraktijk: beschreven lessen

Geschiedenis

Les 1

Doelgroep en vak	Leeftijd: 14-18 (leerjaar 12) Democratie en Mensenrechten
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	EENHEID 1 – DEMOCRATISCH SYSTEEM EN LEVENDE DEMOCRATIE – Basiswaarden van democratie
Doelstellingen en	Leerlingen kunnen de basiswaarden van de democratische cultuur

resultaten	<p>evalueren in het functioneren van het democratische systeem. De nadruk ligt op het respecteren van verschillen. Er moet worden vermeld dat er verschillen zijn tussen mensen en dat deze verschillen natuurlijk zijn. Er moet op gewezen worden dat verschillen soms vereisen dat er verschillende rechten zijn (rechten voor gehandicapten, enz.).</p>
Materiaal	lesboek, vraag en antwoord, discussie.
Duur	40 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden / competenties?	Duur (minuten)
<p>Introductie</p> <p>Hoofd-activiteit</p>	<p>De volgende vragen worden gesteld. Leerlingen wordt gevraagd om te brainstormen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is ieder mens hetzelfde? • Vindt hij dezelfde dingen leuk? • Zijn er verschillen? • Wat als alle mensen dezelfde kenmerken hadden? <p>Ieder mens is anders. Er zijn verschillen en dit is natuurlijk. Hoewel tweelingbroers in veel opzichten erg op elkaar lijken, zijn ze toch verschillend. De een kan heel rustig zijn, terwijl de ander heel vrolijk kan zijn. De lievelingskleur van de een kan roze zijn, terwijl die van de ander blauw kan zijn. Onze huidskleur is anders bij sommige mensen, onze toon, onze fysieke kenmerken, onze culturele kenmerken, onze taal en onze religie. Geen van deze verschillende eigenschappen is belangrijker dan onze menselijke eigenschap. Want dit zijn niet de onderscheidende kenmerken die mensen menselijk maken. Daarom maken deze eigenschappen de een niet belangrijker of waardevoller dan de ander.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laten we het hebben over het belang van het respecteren van verschillen. <p>Onze verschillen zijn onze rijkdommen die elkaar aanvullen. Het is noodzakelijk om de menselijke waardigheid te verheerlijken en te beschermen door ieders levensstijl, denken, geloof, diversiteit en bestaan te respecteren. Een van de basisprincipes van democratie en mensenrechten is het respecteren van verschillen.</p> <p>Mensen kunnen van elkaar verschillen wat betreft hun fysieke kenmerken, emotionele kenmerken, culturele kenmerken, taal, religie, huidskleur, enz. Deze verschillen tussen mensen zijn natuurlijk. Niemand is superieur aan de ander vanwege hun verschillen. Het belangrijkste hier is om deze verschillen te</p>	<p>Basisvaardigheden die in dit thema aan bod komen: Analyse, inferentie, kritisch denken, communicatie, correct, mooi en effectief taalgebruik.</p> <p>De kernwaarden die in dit thema aan bod komen: respect voor verschillen.</p>	30 min

	accepteren en te respecteren.		
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	Leerlingen zullen antwoorden op deze vragen vinden. • In welke kenmerken verschillen we? • Maakt een andere eigenschap ons superieur aan andere mensen? Waarom? Waarom niet?		10 min

Les 2

Doelgroep en vak	Leeftijd: 14-18 (leerjaar 12) Democratie en Mensenrechten
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	EENHEID: 2 – MENSENRECHTEN EN VRIJHEDEN Betekenis van rechten en vrijheden
Doelstellingen en resultaten	Leerlingen begrijpen de betekenis en kenmerken van mensenrechten en vrijheden. Leerlingen relateren mensenrechten en vrijheden aan het sociale leven. Er wordt benadrukt dat de cultuur van democratie in het gezin, de school en de sociale omgeving en de waarden waaruit die cultuur bestaat, bijdragen aan het functioneren van het democratische systeem.
Materiaal	Lesboek, vraag en antwoord, discussie.
Duur	40 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden / competenties	Duur (minuten)
Introductie	<p>• Leerlingen wordt gevraagd naar de rechten die ze op school en thuis hebben. Recht: Het is de onbetwistbare en geaccepteerde autoriteit van een persoon over wat dan ook.</p> <p>Grondrechten: het recht op leven, het recht op persoonlijke immuniteit, het recht op gezondheid, het recht op onderwijs, het recht om verzoekschriften in te dienen, het recht om te stemmen, het recht huivering en het recht op privacy.</p> <p>Deze rechten worden gegarandeerd door de staat, beschermd en uitgeoefend door burgers. De staat heeft de verantwoordelijkheid om rechten te verbeteren en te ontwikkelen. Grondrechten zijn onvervreemdbaar.</p> <p>Het individuele en sociale leven, het observeren van de rechten van andere mensen, het verzorgen van het goede, zich eerlijk en gelijk gedragen zijn de kenmerken die mensen deugdzaam maken. Naast deze kenmerken behoren waarden als wederzijdse liefde en</p>	<p>Basisvaardigheden die in dit thema aan bod komen: Analyse, inferentie, kritisch denken, communicatie, correct, mooi en effectief taalgebruik.</p> <p>De kernwaarden die in dit thema aan bod komen: vrijheid, rechtvaardigheid, rechten, grondrechten, waarden die deel uitmaken van een</p>	30 min
Hoofd-activiteit			

	<p>respect, begrip, samenwerking, solidariteit, loyaliteit en gevoeligheid tot de kwaliteiten die mensen menselijk maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wil je alleen wonen in een dorp, eiland of soortgelijke plaats? Waarom? • Is het belangrijk om met andere mensen samen te leven? Waar moeten we op letten om samen te leven? • Hoe werd de Republiek opgericht? Hoe heeft het Turkse volk met deze kwestie geworsteld? <p>Mensen, of het nu kinderen of volwassenen zijn, willen verzorgd worden, ze willen gewaardeerd worden. Als we de rechten en vrijheden van mensen waarderen en de ontwikkeling van mensen ondersteunen, betekent dit dat we hen waarderen en om hen geven. Als we hun rechten en vrijheden niet waarderen, onderschatten of beperken, zullen mensen zich waardeloos voelen. Deze mensen ervaren communicatieproblemen met mensen die hun rechten en vrijheden beperken. Ze aarzelen om hen liefde, respect en tolerantie te tonen en willen niet met hen samenwerken. Voorzichtigheid is geboden bij het uitoefenen van rechten en vrijheden. Rechten en vrijheden zijn er niet alleen voor onszelf, maar ook voor anderen. Om de rechten en vrijheden van anderen in de samenleving niet te schaden, moeten we onze eigen rechten en vrijheden beschermen. We moeten er voorzichtig mee omgaan. Regels regelen het gebruik van rechten en vrijheden in het samenleven.</p>	democratische cultuur in de samenleving	
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	<p>Van leerlingen wordt verwacht dat ze deze vragen beantwoorden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is 'recht'? 3. Hoe gebruik je je rechten en vrijheden in de samenleving? 4. Ondervind je beperkingen bij het gebruik van je rechten en vrijheden? 		10 min

Les 3

Doelgroep en vak	Leeftijd: 14-18 (leerjaar 12) Democratie en Mensenrechten
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	EENHEID: 3 – LEVENDE DEMOCRATIE: ACTIEF BURGERSCHAP

Doelstellingen en resultaten	<p>Kenmerken van de democratische burger: het kennen van rechten en vrijheden, het vervullen van plichten en verantwoordelijkheden, actief zijn, vrij en onafhankelijk handelen, enz.</p> <p>Leerlingen begrijpen het belang van het hebben van een democratisch burgerschapsbewustzijn voor het functioneren van het democratische proces.</p> <p>Leerlingen relateren mensenrechten en vrijheden aan het sociale leven.</p> <p>Leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor het gebruik van hun rechten en vrijheden.</p> <p>Leerlingen leggen een verband tussen de bescherming van de natuurlijke omgeving als een gemeenschappelijke leefomgeving en de menselijke gezondheid, productie en ecologisch evenwicht.</p> <p>Leerlingen spelen een actieve rol in studies over de bescherming van de natuurlijke omgeving.</p>
Materiaal	Lesboek, vraag en antwoord, discussie.
Duur	40 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competentie	Duur (minuten)
<p>Introductie</p> <p>Hoofd-activiteit</p>	<p>Aan de leerlingen worden de volgende vragen gesteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is een recht? • Wat is vrijheid? • Wat is verantwoordelijkheid? <p>Vraag of er een relatie tussen deze zaken is. De relatie tussen recht, vrijheid en verantwoordelijkheid wordt vermeld.</p> <p>Recht is de autoriteit om iets te doen. Deze bevoegdheid is bij wet geregeld.</p> <p>Vrijheid is het vermogen om te doen wat men denkt en wil zonder anderen te schaden. Er is een nauwe relatie tussen vrijheid en rechten. Dankzij het recht om te communiceren, maken we gebruik van onze vrijheid van communicatie.</p> <p>Verantwoordelijkheid is het dragen van de gevolgen van het eigen handelen. Onze rechten en vrijheden geven ons geen onbeperkte rechten, vooral niet op plaatsen waar we collectief leven. Omdat er andere mensen zijn dan wij, en het noodzakelijk is om verantwoordelijk te zijn voor hun rechten en vrijheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn onze verantwoordelijkheden als leerling? • Wat zijn onze verantwoordelijkheden als mens? • Wat zou de reden kunnen zijn waarom onze culturele waarden en natuurlijke rijkdommen die op de Werelderfgoedlijst staan, in deze lijst zijn opgenomen? <p>Leerlingen wordt gevraagd om te brainstormen.</p>	<p>Basisvaardigheden die in dit thema aan bod komen: analyse, inferentie, kritisch denken, communicatie, correct, mooi en effectief taalgebruik.</p> <p>De kernwaarden die in dit thema aan bod komen: Actief burgerschap, Verantwoordelijkheden</p>	30 min

	<p>Verantwoordelijkheid is het dragen van de gevolgen van het eigen handelen. Het verantwoordelijkheidsgevoel is een vereiste om mens te zijn en in de samenleving te leven. Mensen hebben verantwoordelijkheden tegenover zichzelf, tegenover hun familie, tegenover hun land en tegenover de mensheid. Verantwoordelijkheidsbewustzijn wordt verkregen door middel van onderwijs. Dit proces begint in het gezin en gaat door op school. Een van de meest fundamentele doelen van scholen is om burgers op te leiden die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheden.</p> <p>Als een vereiste van zijn verantwoordelijkheid jegens zichzelf, moet een persoon wegblijven van werk en gewoonten die hem zullen schaden. Een persoon moet zichzelf waarderen en proberen zichzelf te verbeteren door de kansen die hem worden geboden op de beste manier te gebruiken. Mens zijn vereist ook dat we verantwoordelijk zijn voor alle levende wezens om ons heen. Daarom moeten we ook de bomen, planten en dieren om ons heen liefhebben en beschermen. We mogen niet vergeten dat zwerfdieren ook het recht hebben om te leven. We moeten bijdragen aan de voeding en bescherming van zwerfdieren en vogels. We moeten handelen in het besef dat ze ook een ziel hebben.</p>		
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	<p>1. Wat betekent recht, vrijheid en verantwoordelijkheid? Wat voor soort relatie is er daartussen?</p> <p>3. Wat zijn onze verantwoordelijkheden als mens?</p> <p>4. (UNESCO) Welke culturele en natuurlijke rijkdommen van ons land staan op de lijst?</p>		10 min

Les 4

Doelgroep en vak	Leeftijd: 14-18 (leerjaar 12) Democratie en Mensenrechten
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	EENHEID 4 – SAMEN OP ZOEK NAAR DIVERSITEIT

Doelstellingen en resultaten	<p>Leerlingen nemen de verantwoordelijkheid op zich voor de actieve deelname van kansarme groepen zoals ouderen en gehandicapten aan het sociale leven door middel van 'My Empathy Rule'.</p> <p>Leerlingen respecteren verschillende culturen en waarden, met het besef dat culturele verschillen op lokaal, nationaal en universeel niveau natuurlijk zijn.</p> <p>Leerlingen zijn zich bewust van het belang van gemeenschappelijke waarden bij het waarborgen van sociale eenheid en solidariteit, ze hechten belang aan de waarden van de nationale cultuur.</p> <p>Leerlingen nemen verantwoordelijkheden op zich die passen bij hun positie als bijdrage aan het bereiken van gendergelijkheid.</p>
Materiaal	Lesboek, vraag en antwoord, discussie.
Duur	40 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
<p>Introductie</p> <p>Hoofd-activiteit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn er leerlingen die het woord willen nemen of zijn er bepaalde studenten die het woord krijgen? • Wat zou je ervan vinden als sommige leerlingen wel en andere geen pauze mochten houden? • Verschillen rechten en vrijheden van persoon tot persoon? <p>Gelijkheid op het gebied van democratie en mensenrechten ongeacht lengte, gewicht, fysieke kracht en huidskleur, geslacht, taal of cultuur. Wat hier wordt bedoeld is dat mensen dezelfde rechten en vrijheden hebben voor de wet. Sociale orde en gelijkheid tussen mensen worden gewaarborgd door wetten. Wetten maken het mogelijk dat mensen hun rechten en vrijheden kunnen gebruiken. Aan de andere kant beperkt de wet ook sommige rechten en vrijheden om de gelijkheid tussen mensen te beschermen. Het belangrijkste bij deze beperkingen is om een evenwicht te bieden tussen het individuele en het maatschappelijke belang. Wetten kennen ook plichten en verantwoordelijkheden toe aan mensen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat betekent gelijkheid? • Wat betekent gerechtigheid? • Zou het eerlijk en gelijk zijn als ik iedereen in de klas hetzelfde cijfer zou geven? <p>Deze vragen worden gesteld aan de leerlingen. Gelijkheid betekent dat er geen discriminatie is tussen mensen op het gebied van rechten en vrijheden.</p>	<p>Basisvaardigheden die in dit thema aan bod komen: analyse, inferentie, kritisch denken, communicatie, correct, mooi en effectief taalgebruik.</p> <p>De kernwaarden die in dit thema aan bod komen: gelijkheid, rechtvaardigheid, tolerantie, positieve discriminatie</p>	30 min

	<p>Rechtvaardigheid betekent dat de rechten die door de wet worden erkend, door iedereen kunnen worden genoten. Mensen hebben misschien gelijke rechten voor de wet, maar ze hebben misschien niet dezelfde kans om ze uit te oefenen. Onrecht komt voor. Om deze reden zijn vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid samen nodig zodat iedereen van dezelfde rechten gebruik kan maken. Wanneer recht, vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid samenkomen en integreren, ontstaat de rechtsstaat.</p> <p>• Je bent met je moeder naar de markt geweest en hebt boodschappen gedaan. Jij draagt op de terugweg de meeste boodschappentassen. Kan deze situatie worden verklaard met gelijkheid en rechtvaardigheid? Waarom?</p> <p>Rechtvaardigheid en gelijkheid zijn twee basisprincipes die het sociale leven reguleren. Het ontbreken van deze twee basisprincipes heeft een negatieve invloed op het sociale leven. Door de situaties rond actief burgerschap te evalueren in termen van rechtvaardigheid en gelijkheid, wat eerlijk en wat onrechtvaardig is, wordt van de leerlingen verwacht dat ze onderscheid maken tussen wat gelijkheid en wat ongelijkheid is, en dat ze verantwoordelijkheid nemen als dat nodig is. Het is oneerlijk om te denken dat al het werk in het gezin de plicht van de moeder is. Het is echter eerlijk gedrag voor alle gezinsleden om verantwoordelijkheid te nemen en de taken uit te voeren afhankelijk van wat ze kunnen doen. Leerlingen geven voorbeelden van positief en negatief gedrag met betrekking tot rechtvaardigheid en gelijkheid.</p> <p>Op wie is positieve discriminatie van toepassing?</p> <p>Gelijkheid betekent dat er geen discriminatie is tussen mensen in termen van rechten en vrijheden, en rechtvaardigheid betekent dat de rechten die door de wet worden erkend, door iedereen kunnen worden genoten. Gelijkheid en rechtvaardigheid zijn nodig zodat iedereen van dezelfde rechten en vrijheden gebruik kan maken. Wanneer recht, vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid worden geïntegreerd, ontstaat de rechtsstaat.</p>		
<p>Reflectie/ evaluatie van leerlingen</p>	<p>Wat betekent gelijkheid en rechtvaardigheid? Leg de relatie tussen gelijkheid en rechtvaardigheid uit.</p>		<p>10 min</p>

	<p>Geef voorbeelden waaruit blijkt dat vrouwen en mannen gelijk zijn op het gebied van rechten en vrijheden? Op wie wordt positieve discriminatie toegepast? Wat kan er gebeuren als gelijkheid en rechtvaardigheid voor de wet niet gewaarborgd zijn?</p>		
--	---	--	--

Les 5. De route van het recht

Doelgroep	14–18 (leerjaar 12)
Onderwerp	Geschiedenis/Maatschappijleer
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Mensenrechten/Democratie/Burgerschap
Doelstellingen en resultaten	<p>Leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zullen de historische evolutie van individuele rechten kennen - begrijpen welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan in de interactie tussen individuen in verschillende sociale contexten - ontdekken verbanden tussen de klassieke wereld en de hedendaagse - bevorderen hun kritische reflectie over de cultuur van recht en democratie
Materiaal	<p>https://www.canva.com/design/DAFyLUd89UQ/eL_vEwUY63DxSDrFkZJHJg/view?utm_content=DAFyLUd89UQ&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor</p> <p>Leerboek en andere specifieke bibliografie; hand-outs voor docenten; multimediale presentatie; computer/tablet/smartphone.</p>
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/com petenties	Duur (minuten)
Introductie	<p>Act. 2 - "Evolutie van de mensenrechten": De menselijke waardigheid door de tijd heen. (Geschiedenis)</p> <p>T – Leraar toont en legt aan de leerlingen de interactieve tijdlijn uit van de evolutie van de mensenrechten van Cyrus de Grote tot de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (<i>zie dia 7</i>).</p>	Analyse, conclusie, in staat zijn om verschillende historische perioden in een vergelijkend perspectief te zien	25
Hoofd-activiteit	<p>De docent vestigt de aandacht op de verschillen tussen de verschillende wetten en documenten in de loop van de tijd en laat zien hoe de weg van de mensenrechten een lang en complex proces was, waarin sommige rechten, die we als normaal beschouwen, moeizaam werden bevochten</p> <p>T/S Focus op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens</p>	ontwikkelen van kritisch denken ontwikkelen van sociaal bewustzijn, empathie, bewuster worden van	40

		Lees- en begripsactiviteit: de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Leerlingen moeten de artikelen koppelen aan hun leven en verbanden vinden met hun nationale grondwet.	maatschappelijke vraagstukken	
	Reflectie/evaluatie van leerlingen	T geeft een korte quiz om te beoordelen of de leerlingen de lesinhoud over de route van de mensenrechten begrijpen. https://create.kahoot.it/share/the-route-of-human-rights/f95cccb6-785a-4790-b0dc-a0d048d117f7	Zelfevaluatie: beoordeel wat ze hebben geleerd	20

Les 6. De route van rechten

Doelgroep	14–18 (leerjaar12)
Onderwerp	Geschiedenis/Maatschappijleer
Docent/trainer/ auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Mensenrechten/Democratie/Burgerschap
Doelstellingen en resultaten	<p>Leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zullen de historische evolutie van individuele rechten kennen - begrijpen welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan in de interactie tussen individuen in verschillende sociale contexten - ontdekken verbanden tussen de klassieke wereld en de hedendaagse - bevorderen hun kritische reflectie over de cultuur van recht en democratie - zijn in staat om verschillende historische perioden in een vergelijkend perspectief te zien
Materiaal	<p>https://www.canva.com/design/DAFyLUd89UQ/eL_vEwUY63DxSDrFkZJHJg/view?utm_content=DAFyLUd89UQ&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor</p> <p>Leerboek en andere specifieke bibliografie; hand-outs voor docenten; multimediale presentatie; computer/tablet/smartphone.</p>
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie	<p>T - Act. 3 - De toespraken van Eleanor Roosevelt: "rechten" en "wetten".</p> <p>De leraar gebruikt de toespraak van Eleonor Roosvelt om eerdere lessen samen te vatten en herinnert aan het belang van de Verklaring van de Rechten van de Mens (zie dia 7) en wijst er ook op dat de VS deze verklaring volledig hebben geaccepteerd, waardoor het een leidraad is voor de wetgeving (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/628295/EPRS_ATA(2018)628295_EN.pdf)</p> <p>T/S Act. 4 - "Denk je dat dat voldoende is?"</p>	Weten hoe je de structuur en het taalregister kunt kiezen die geschikt zijn voor het schrijven van de juiste tekstsoort (samenvatting, essay, analyse, enz.); Ontwikkelen van kritisch denken.	15 min
Hoofd-activiteit			

	<p>Leerlingen worden verdeeld in kleine groepjes en ze moeten informatie oprzoeken over mensenrechten in de hedendaagse tijd.</p> <p>1) Elke groep kan een trefwoord of een onderwerp uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens kiezen (bijvoorbeeld: <i>recht op leven, vrijheid en veiligheid van personen, bescherming tegen vervolging, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, recht op werk, adequaat leven voor de gezondheid en het welzijn, recht op onderwijs</i>)</p> <p>2) Elke groep gaat op zoek naar getuigenissen, verhalen, video's over het gekozen onderwerp.</p>	<p>het ontwikkelen van sociaal bewustzijn, empathie, bewuster worden van maatschappelijke vraagstukken</p> <p>Sta open voor peer-to-peer vergelijking en empathische communicatie</p>	40 min
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	<p>S – Leerlingen moeten, in dezelfde groep, een essay voorbereiden dat al het onderzoek omvat. Dit werk wordt als een korte podcast aan de klas gepresenteerd.</p>	<p>Cognitieve, communicatieve, sociaal-emotionele en gezonde leefstijlcompetenties</p> <p>Persoonlijke zelfevaluatie, situatieanalyse</p>	35 minuten

Les 7

Doelgroep	Leeftijd: 13-15
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Prosociaal gedrag
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Verwerving van nieuwe kennis over prosociaal gedrag • Ontwikkeling van het vermogen om onderscheid te maken tussen positief en negatief gedrag
Materiaal	Leerboek, schrift, A3-bladen, laptop, projector
Duur	50 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden /competenties	Duur (minuten)
Huiswerk nakijken	T heeft een kort gesprek met leerlingen om huiswerk na te kijken op basis van de stof van de vorige les.		4 min
Introductie	T – biedt specifiek materiaal om de les te beginnen en zorgt voor de juiste sfeer voor de les.		2 min
Klassikale discussie	<p>T initieert een discussie met de leerlingen over acties uit de vorige les Roemeens.</p> <p><i>Wie is de hoofdpersoon van „ Pippi Şoseřica“?</i></p> <p><i>Wil je haar helpen?</i></p> <p><i>Hoe denk je dat we haar kunnen helpen?</i></p>	Empathie ontwikkelen	5 min

	<p><i>Welke van de volgende spreuken zou volgens jou geschikt zijn voor het verhaal?</i> <i>"Bine faci, bine găsești" ("Doe goed en het goede zal tot je komen.")</i> <i>„Munca este brătară de aur” (Hard werken is de sleutel tot succes.)</i> <i>„Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face" ("Doe anderen niet aan wat je niet wilt dat ze jou aandoen."</i></p>		
<p>Hoofd-activiteit</p>	<p>S - Op basis van de discussie zal de leraar samen met de leerlingen definiëren wat pro sociaal gedrag is en hoe zich dat manifesteert. T schrijft de definitie op het bord : "Pro sociaal gedrag is het soort gedrag dat positieve effecten heeft op een of meer individuen." T presenteert een PowerPoint over manifestaties van pro sociaal gedrag. We classificeren pro sociaal gedrag.</p>		<p>10 min</p>
	<p>S moeten een reactie kiezen op een scenario waarbij een klasgenoot in het ziekenhuis beland is en hun keuze rechtvaardigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Het kan me niet schelen, het is niet mijn probleem. b) Het is mijn klasgenoot, ik zal nadenken over hoe ik hem of haar kan helpen. <p>Met behulp van "Exploziastelară" ("Sterexplosie") stellen de leerlingen vragen over pro sociaal gedrag, te beginnen met de volgende woorden: "Waarom?", "Waar?", "Wanneer?", "Hoe?", "Wie?". In het midden van de ster staat pro sociaal gedrag geschreven</p>	<p>Cognitieve competentie</p>	<p>15 min</p>
<p>Teamwerk</p>	<p>T verdeelt de klas in vijf teams, elk met verschillende taken die te maken hebben met pro sociaal gedrag. Team 1- Schrijf ten minste twee voorbeelden van tolerant gedrag. Team 2- Schrijf ten minste twee voorbeelden van behulpzaam gedrag. Team 3- Schrijf ten minste twee voorbeelden van ondersteunend gedrag. Team 4- Schrijf ten minste twee voorbeelden van vrijwilligersgedrag. Team 5- Schrijf ten minste twee voorbeelden van coöperatief gedrag. Elk team zal zijn voorbeelden presenteren. Hun klasgenoten kunnen andere voorbeelden geven.</p>	<p>Kritisch denken en probleemoplossing</p>	<p>10 min</p>
<p>Beoordeling van feedback Afsluiting</p>	<p>T geeft feedback op de activiteiten van studenten en kondigt het huiswerk aan. S beoordelen wat ze hebben geleerd</p>	<p>Communi- catie en samen- werking</p>	

van de activiteit		Actieve moreel-burgerlijke gedragsvaardigheden	4 min
		Zelfevaluatie	

Les 8

Doelgroep	Leeftijd: 13-15
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Favoriete activiteiten
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> Het stimuleren van interesse in een specifiek activiteitendomein en het ontdekken van favoriete activiteiten. Het vervullen van echte of denkbeeldige rollen/verantwoordelijkheden in gemengde groepen
Materiaal	Potloden, stiften, vellen papier met een tekening van een bloem met 4 bloemblaadjes, laptop
Duur	50 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie	T begint de les met een spel: leerlingen vormen twee cirkels, de ene in de andere, tegenover elkaar, zodat ze elk kunnen communiceren met een leeftijdsgenoot uit de andere cirkel. Ze zullen elkaar begroeten (bijv. "Hallo, Maria! Ik vind je sjaal leuk...") Elk van hen zal een positieve, bemoedigende gedachte overbrengen op hun gesprekspartner. Bij het aangewezen signaal worden nieuwe paren gevormd door de twee cirkels te verplaatsen.	het bevorderen van empathie en emotionele intelligentie	5 min
Werk in paar			2 min
Hele klas	S - "Persoon van de dag" deelt een incident, een leuke gebeurtenis, iets dat hem/haar verraste, of presenteert een passie of hobby.		
Hoofdactiviteit	Samen met de leerlingen wordt het bord "Morning Meeting" ingevuld, met verwijzingen naar de datum, het seizoen, de weersomstandigheden, het nieuws en de boodschap van de dag ("Help je buurman!").		2 min
Hele klas	T vraagt leerlingen om activiteiten op te sommen die ze graag doen in hun vrije tijd.	Cognitieve competentie	3 min

Individuele feedback en evaluatie van de behaalde prestaties	<p>- Uitleg van hobby's en favoriete activiteiten (Hobby's zijn activiteiten die ons kenmerken en ons aanvullen. Het zijn dingen die we bijzonder vinden en natuurlijk graag doen. Het woordenboek definieert een hobby als een aangename bezigheid.)</p> <p>- Antwoorden op de volgende vragen (eerste antwoord gegeven door de docent):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor mij is het belangrijk dat ... - Het is heel gemakkelijk voor mij om... - Het is moeilijk voor mij om... - Ik wil echt... - Ik wil graag... - Ik hou van... - Ik hou niet van... - Ik ben trots op mezelf als... - Ik ben aardig omdat... 	Verbetering van de communicatieve vaardigheden	2 min
	<p>S Spel: Persoonlijke bloem - elk kind krijgt een bloem met vier bloemblaadjes. Elk bloemblaadje wordt ingevuld met een tekening of tekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bloemblaadje 1: Favoriete activiteit met vrienden - Bloemblaadje 2: Favoriete activiteit met familie - Bloemblaadje 3: Favoriete voorwerp - Bloemblaadje 4: Favoriete kleur <p>Elke leerling plakt zijn bloem op het bord naast een soortgelijke bloem van zijn medeleerlingen. Meningingen over elkaars bloemen en voorkeuren worden gedeeld en er wordt een rangorde van klassevoorkeur gemaakt.</p> <p>De leerlingen wordt gevraagd hun ogen te sluiten wanneer de bloemen van plek verwisseld worden en moeten vervolgens hun persoonlijke bloem weer terugvinden.</p> <p>De leraar geeft algemene en individuele feedback op de input van de leerlingen.</p>	<p>Creativiteit en zelfexpressie</p> <p>Samenwerking, kritisch denken</p> <p>Groei mindset</p>	10 min
			5 min

Les 9

Doelgroep	Leeftijd: 13-15
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Kindertijd van vroeger en nu
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • De perceptie van de geschiedenis als een levend, permanent proces

	<ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen van actieve burgerschapsgedragsvaardigheden binnen verschillende sociale groepen
Materiaal	videoprojector, bandrecorder, werkbladen, stiften, gekleurde vellen, kleurpotloden, schaar.
Duur	50 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Warming up	T speelt een kinderliedje en de leerlingen klappen mee zodra ze het liedje herkennen.	Actieve betrokkenheid, Cultureel bewustzijn	5 min
Introductie/ Brainstroming	T vraagt de leerlingen om verschillende woorden op te sommen die in hen opkomen als ze KINDERTIJD zeggen en erover nadenken.	Taal- en woordenschatvaardigheden, Maatschappelijke betrokkenheid	5 min
Lesdoelen	T - "Vandaag zullen we het hebben over de kindertijd van vroeger en samen ontdekken hoe mensen leefden en wat de bezigheden van kinderen in de vroeger waren, en die vergelijken met de huidige."	Cognitieve competentie	2 min
Hoofdactiviteit	<p>T vervolgt de les met behulp van een powerpointpresentatie, die essentiële aspecten van de les bevat, waarbij de kindertijd wordt gepresenteerd met zijn belangrijkste aspecten, in verschillende historische periodes. De leerlingen worden meegenomen door de wereld van de kindertijd, van de oudheid tot nu.</p> <p>S maak aantekeningen over de nieuwe informatie</p> <p>S – beantwoordt de vragen aan het einde van de presentatie: > Hoe leerden de kinderen van de eerste mensen te overleven? (De kinderen van de eerste mensen leerden overleven door hun ouders te imiteren)</p>	<p>Cognitief, kritisch denkvermogen</p> <p>Kritisch denken, cultureel bewustzijn</p>	20 min

<p>Consolidatie</p>	<p>➤ Wanneer verschenen de eerste scholen? (De eerste scholen verschenen in de oudheid.)</p> <p>➤ Wat waren de verschillen tussen kinderen in de moderne tijd? (In de moderne tijd gingen de rijke kinderen naar school en werkten de armen om hun gezin te onderhouden.)</p> <p>➤ Wat zijn de bedoelingen van de wereldwijde organisatie UNICEF? (De wereldorganisatie UNICEF strijdt voor de rechten van het kind)</p> <p>Om de besproken aspecten vast te leggen, stelt de leraar de leerlingen voor om samen een paragraaf uit de tekst "Jeugdherinneringen" van Ion Creangă te bespreken.</p> <p>De leerlingen krijgen het blad met de alinea uit de gekozen tekst, dat ze hardop voorlezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe zag de school er in die tijd uit? (De school was armer en er was nauwelijks materiaal om mee te werken) • Welke straffen kregen de leerlingen van die tijd als ze een fout maakten of zich niet aan de regels van de leraar hielden? (Als de studenten fouten maakten, maakten ze kennis met "Moș Nicolae" en "Calul Bălan".) • Wat is er anders aan de hedendaagse school? (Tegenwoordig biedt school veel meer mogelijkheden, hebben leerlingen meer rechten en straffen leraren hen niet meer fysiek) 	<p>Zelfevaluatie</p>	<p>8 min</p>
---------------------	--	----------------------	--------------

Terugkoppeling	Studenten krijgen een stuk karton waarop ze een handafdruk maken en knippen deze uit volgens de omtrek. Ze schrijven op elke vinger het mensenrecht dat ze zich herinneren uit de informatie die tijdens de les wordt gepresenteerd.		5 min
----------------	---	--	-------

Les 10

Doelgroep	Leeftijd: 12-15
Docent/trainer/auteur	Leraar geschiedenis
Onderwerp	Stamboom
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Identificatie van informatie uit verschillende bronnen op verschillende gebieden als onderdeel van mechanismen voor het kennen en begrijpen van de echte wereld. • Samenwerking met volwassenen (jong en oud) om theoretische en praktische problemen op te lossen, waarbij initiatief en creativiteit worden getoond. • Manifestatie in verschillende levenscontexten van een actief en verantwoordelijk sociaal gedrag, geschikt voor een veranderende wereld.
Materiaal	computer, werkbladen, afbeeldingen, flip-over, post-it.
Duur	50 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie Klassikale discussie	T bespreekt met de leerlingen over familieleden en hun relaties	Interpersoonlijke vaardigheden	5 min
Hoofdactiviteit	De leerkracht introduceert de lestitel 'Stamboom'.	Positieve relaties met familieleden bevorderen	2 min
Individueel werk	S krijgt een werkblad waarin wordt gevraagd de vragen te beantwoorden (bijlage 1). Elke leerling wordt gevraagd om zijn antwoorden te lezen en vervolgens op een	Communicatie Actief luisteren	10 min
		Cognitieve/onderzoeksvaardigheden	10 min

	<p>Hele klas discussie</p>	<p>post-it de familieleden en hun relaties te noteren.</p> <p>Op een flip-overblad presenteert T de stamboom aan de leerlingen (bijlage 2). Studenten plaatsen de post-its op de flip-over op basis van hun relaties met familieleden.</p>	<p>Sociaal-emotionele competentie</p>	<p>10 min</p>
	<p>Beoordeling van feedbackprestaties</p>	<p>Aan het einde van de activiteit bespreekt T met de leerlingen elk gezinslid en de relaties van de leerling met hen.</p> <p>T zal algemene en individuele feedback geven met betrekking tot de deelname van de leerlingen aan de les.</p>		<p>10 min</p>
				<p>3 min</p>

Stamboom

1. 1) Vul de stamboom aan met de voornamen van je familieleden:

Grootouders van vaderskant Grootouders van moederskant
 en..... en.....

Alle kinderen van jouw grootouders:

.....

Jouw vader:..... Jouw moeder:

Jouw achternaam

.....

Jouw broer(s) en zus(sen)

.....

.....

2) Wat is familie?

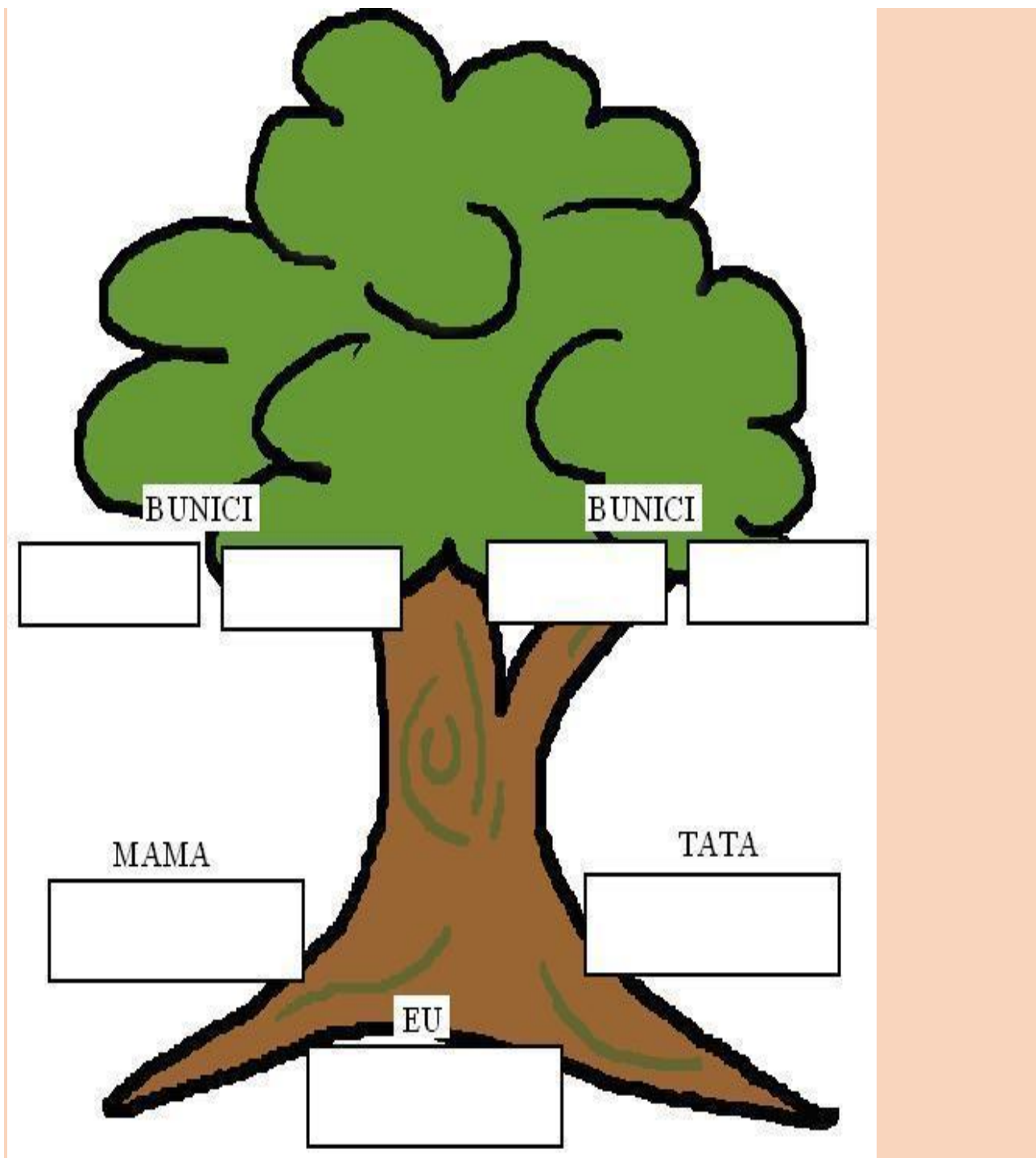
.....

3) Maak een lijst van de dagelijkse activiteiten van jouw gezin.

.....
.....

4) Welke bijzondere activiteit zou je samen met het hele gezin willen doen?

.....
.....

Ethiek

Les 1

Leeftijd	16–18
Onderwerp	Ethiek
Docent/trainer/auteur	Docent ethiek
Onderwerp	Verantwoorde consumptie: is het (on)mogelijk?
Doelstellingen en resultaten	Om erachter te komen of de inspanning van één persoon het consumptiepatroon kan beïnvloeden. Zijn er echte oplossingen om het consumentisme te verminderen?
Materiaal	Dia's gemaakt op het Canva-platform; Interactief spel gemaakt van papieren wegwerpbekers; werken in groepen; discussie
Duur	45 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Hoofd-activiteit	1. Doelstellingen van het onderwerp en verwacht resultaat T - Presenteert het onderwerp, de doelstellingen en het verwachte resultaat S - Stelt vragen, maakt verduidelijkingen	Cognitieve, communicatieve competenties	2 min
	2. Wat is consumentisme? T/S - verduidelijking van consumentisme als concept en fenomeen	Legt het concept van consumentisme uit en geeft voorbeelden	3 min
	3. Mini-discussie "Het keerpunt. Hoeveel kost ik? Tegen welke prijs?" Kan de inspanning van één persoon het consumentisme beïnvloeden? Denk je dat het mogelijk is?	Kennis van consumentisme wordt verdiept en geïntroduceerd in de lesinhoud, ontwikkelt kritisch denken. Persoonlijke zelfevaluatie, situatieleanalyse	10 min
	4. Creatief werk in een groep We hebben als hoofddoel om echte oplossingen te vinden om het consumentisme te verminderen	Cognitieve, communicatieve, sociaal-emotionele competenties	20 min
	Uitleg van de taak: Pal 6 wegwerpbekers en sterke draden gebonden aan een haarelastiek. De belangrijkste dingen om het consumentisme te verminderen, moeten op de bekens worden geschreven. Alle teamleden gebruiken een hulpmiddel (elastiekje en touwtje) om een toren te bouwen van de bekens. De hoogste beker is het beste hulpmiddel, een actie die het consumentisme vermindert.	Werken in een groep, leiderschapskwaliteiten, probleemoplossend	

		T - Presenteert de regels, de voortgang en de verwachte resultaten van het groepswork; Bewaakt en helpt bij vragen S – Bedenkt een strategie voor groepswork Hoofddoel: het vinden van echte oplossingen om consumentisme te verminderen	vermogen, situatieanalyse. Presentatie van de conclusie Cognitieve, communicatieve, sociale, creativiteits-, burgerschaps- en culturele competenties	
	Reflectie/ evaluatie van leerlingen	T - Modereert reflectie, generalisatie en zelfevaluatie; moedigt aan om specifieke gegevens, resultaten en opgedane ervaring te benoemen S - Vat de ervaring samen, evalueert Vult de zin voor zichzelf aan: Consumentisme kan worden verminderd als ik...	Bespreekt persoonlijke ervaringen en voortgang, identificeert specifieke opgedane kennis Cognitieve, communicatieve, sociaal-emotionele en gezonde leefstijlcompetenties	10 min

Engels

Les 1

	Waarden van de EU
Doelgroep en vak	Leeftijd: 16-18 Engels
Docent/trainer/auteur	Leraar Engels
Onderwerp	Onderzoek naar menselijke waardigheid
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> het ontwikkelen van inzicht in het concept van menselijke waardigheid en de betekenis ervan in de samenleving onderzoeken hoe belangrijk het is om alle individuen met waardigheid en respect te behandelen praktische manieren bespreken om waardigheid in het dagelijks leven te bevorderen
Materiaal	whiteboard, mobiele telefoons, lesmateriaal
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie	T begint de les door de leerlingen te betrekken bij een korte discussie over waarden. S delen voorbeelden van waarden die ze belangrijk vinden in hun eigen leven.	Ethisch en moreel redeneren Het ontwikkelen van zelfbewustzijn	3 min
	T introduceert de lesresultaten		2 min
	T introduceert de belangrijkste woordenschat		

	<p>met betrekking tot het onderwerp: <i>mensenrechten, gelijkheid, waardigheid, respect, vrijheid, rechtvaardigheid, handhaving, schending, inherente waardigheid, menselijke waarde, basisrechten, onschendbare rechten, humanitaire principes, waardig behandelen, iemands rechten beschermen</i></p> <p>S oefent woordenschat door de zinnen aan te vullen met woorden (werkblad wordt toegevoegd)</p> <p>T vraagt S wat zij verstaan onder de term 'menselijke waardigheid'. S delen hun eerste gedachten met de klas.</p>	<p>academisch kennis en inzicht, Ontwikkelen van taalvaardigheden</p>	<p>10 min</p>
<p>Hoofd-activiteit Brain-stormen / groepswerk</p>	<p>T legt uit dat menselijke waardigheid de inherente waarde en waarde van ieder mens is. Het is de erkenning dat alle individuen basisrechten bezitten en met respect en eerlijkheid moeten worden behandeld.</p>		<p>5 min</p> <p>10 min</p>
<p>Klassikale discussie</p>	<p>S werkt in groepen van 3-4 leden en brainstormt en definieert de menselijke waardigheid in hun eigen woorden. Ze kunnen hun definities op papier schrijven of padlet.com</p> <p>T vraagt elke groep om hun definitie aan de klas te presenteren en faciliteert een korte discussie om de verschillende definities te vergelijken en te contrasteren.</p>	<p>analytisch vermogen, Communicatie en samenwerking Studenten delen hun inzichten</p>	
<p>Denk-paar-deel</p>	<p>1. Welke gemeenschappelijke elementen zie je in de definities van verschillende groepen? 2. Zijn er verschillen of variaties in de manier waarop groepen de menselijke waardigheid definiëren? Zo ja, welke zijn dat?</p>		<p>15 min</p>
	<p>T schrijft de volgende vragen op het bord</p> <p>1. Waarom denk je dat menselijke waardigheid belangrijk is in onze samenleving?</p> <p>2. Hoe voel je je als je waardigheid wordt gerespecteerd of geschonden?</p> <p>3. Kun je gevallen bedenken waarin je een gebrek aan waardigheid jegens jezelf of anderen hebt waargenomen of ervaren?</p> <p>4. Wat zijn volgens jou fundamentele rechten en vrijheden die alle individuen zouden moeten hebben?</p>	<p>kritisch denken door na te denken over het concept van menselijke waardigheid</p>	
	<p>T betreft de klas bij een discussie, moedigt</p>		<p>25</p>

<p>Scenario-analyse:</p>	<p>leerlingen aan om hun gedachten en ideeën te delen en leidt de discussie om het verband tussen menselijke waardigheid en de bescherming van fundamentele rechten en vrijheden te benadrukken.</p> <p>T deelt hand-outs uit met scenario's met betrekking tot menselijke waardigheid en instrueert studenten om de scenario's in tweetallen te lezen en na te denken over de verstrekte vragen.</p> <p>Scenarios:</p> <p>1 Sarah, een alleenstaande moeder, kan zich geen ziektekostenverzekering veroorloven en kan de noodzakelijke medische behandelingen van haar dochter niet betalen. Ze ziet haar kind lijden en voelt zich hulpeloos. Bespreek de ethische implicaties van ongelijke toegang tot gezondheidszorg en hoe dit de menselijke waardigheid van Sarah en haar dochter beïnvloedt.</p> <p>2 Ahmed, een 16-jarige Syrische vluchteling, heeft zijn familie verloren en leeft in een overvol, geïmproviseerd vluchtelingenkamp. Hij kampt met voedseltekorten en heeft geen toegang tot goede sanitaire voorzieningen. Vind de uitdagingen waarmee Ahmed wordt geconfronteerd bij het behouden van zijn waardigheid en bespreek wat er kan worden gedaan om vluchtelingen zoals hij te helpen.</p> <p>3 Maria, een getalenteerde software-ingenieur, wordt vanwege haar geslacht consequent over het hoofd gezien voor promoties bij haar technologiebedrijf. Bespreek hoe discriminatie op de werkplek Maria's gevoel van waardigheid beïnvloedt en het belang van gelijke kansen op de werkplek.</p> <p>4 Emily, een tiener, wordt het doelwit van meedogenloos cyberpesten, wat leidt tot emotionele stress en een achteruitgang van haar geestelijke gezondheid. Bespreek de gevolgen van online intimidatie voor de waardigheid van een persoon en het belang van het bevorderen van online respect en vriendelijkheid.</p> <p>5 Een wijk met lage inkomens bevindt zich in de buurt van een stortplaats voor giftig afval, wat leidt tot gezondheidsproblemen voor de</p>	<p>Kritisch denken en probleemoplossing</p> <p>het ontwikkelen van sociaal bewustzijn, empathie, bewuster worden van maatschappelijke vraagstukken</p>	<p>minuten</p> <p>10 min</p>
--------------------------	--	--	------------------------------

	<p>Toepassen van menselijke waardigheid (duowerk) Actieplan Individuele taak</p>	<p>bewoners. Onderzoek hoe milieuonrechtvaardigheid de waardigheid van de mensen die in deze gemeenschappen wonen beïnvloedt en de behoefte aan eerlijke toegang tot een schoon milieu.</p> <p>S analyseren de scenario's in termen van menselijke waardigheid en delen hun gedachten over de situaties met de klas,</p> <p>S schrijven met behulp van post-its een actie op die ze in hun dagelijks leven kunnen ondernemen om de menselijke waardigheid en het respect voor anderen te bevorderen.</p>	<p>Maatschappelijke verantwoordelijkheid, inzicht in het belang van acties voor de bevordering van de menselijke waardigheid</p>	
<p>Reflectie/evaluatie van leerlingen</p> <p>Huiswerk</p>		<p>T geeft een korte toets om te beoordelen of de leerlingen de lesinhoud over menselijke waardigheid begrijpen.</p> <p>Een brief schrijven</p>	<p>Zelfbeoordeling: Beoordeel wat je hebt geleerd, rekening houdend met je persoonlijke waarden, perspectieven, begrip van overtuigingen, conclusies trekken.</p>	<p>10 min</p>

Woordenschattoefening.

Zet de volgende begrippen op de juiste plek in de zinnen: menselijke waarde, grondrechten, vrijheid (2x), respect, waardigheid (2x), handhaven, gelijkheid, onschendbare rechten, rechtvaardigheid, schenden, humanitaire beginselen, inherente waardigheid, het recht beschermen

1. Mensenrechten zijn essentieel voor het welzijn en de (1) _____ van iedereen.
2. _____(2) zorgt ervoor dat iedereen eerlijk wordt behandeld en dezelfde kansen in het leven heeft.
3. _____ (3) , lid 3, moet worden geëerbiedigd, ongeacht de achtergrond of omstandigheden van een persoon.
4. Het is belangrijk om _____(4) aan anderen te tonen, ongeacht onze verschillen.
5. _____(5) stelt mensen in staat hun gedachten en overtuigingen te uiten zonder angst voor vervolging.
6. _____(6) betekent dat degenen die de wet overtreden, verantwoordelijk worden gehouden voor hun daden.
7. Het is onze plicht _____(7) de beginselen van de mensenrechten te eerbiedigen en mensen in nood te beschermen.
8. We mogen nooit iemands basisrechten _____(8) omdat het indruist tegen de kernwaarden van de mensheid.
9. Ieder individu bezit _____(9) en verdient het om met respect behandeld te worden.

10. _____(10) mag niet worden bepaald door externe factoren zoals rijkdom of sociale status.
11. _____(11) zoals het recht op leven en vrijheid aan iedereen moet worden toegekend.
12. _____(12) kan onder geen enkele omstandigheid worden weggenomen of ontzegd.
13. _____(13) hebben tot doel het welzijn en de gelijkheid van alle individuen te bevorderen.
14. We moeten anderen altijd met _____ (14) behandelen, ongeacht onze verschillen.
15. Het is onze verantwoordelijkheid _____(15) en ervoor te zorgen dat hun veiligheid wordt gehandhaafd.

Juiste antwoorden:

1. Vrijheid
2. Gelijkheid
3. Waardigheid
4. Eerbied
5. Vrijheid
6. Gerechtigheid
7. Handhaven
8. Overtreding
9. Inherente waardigheid
10. Menselijke waarde
11. grondrechten
12. Onschendbare rechten
13. Humanitaire beginselen
14. Waardigheid
15. Om iemands rechten te beschermen

Toets over menselijke waardigheid

Naam: _____ Datum: _____

Meerkeuzevragen (elk 1 punt):

1 Wat is menselijke waardigheid?

- a. Alle individuen eerlijk en respectvol behandelen
- b. Voorrang geven aan economische belangen boven alles
- c. Bevordering van culturele homogeniteit
- d. Uitsluiting van personen op basis van hun nationaliteit

2 Welke van de volgende scenario's is GEEN scenario met betrekking tot de menselijke waardigheid?

- a. Toegang tot gezondheidszorg
- b. Discriminatie op de werkplek

- c. Digitale marketingstrategieën
- d. Vluchtelingencrisis

3 Wat betekent de term "humane behandeling" in de context van de rechten van gedetineerden?

- a. Het bieden van luxe accommodatie voor gevangenen
- b. Gevangenen met vriendelijkheid en respect behandelen
- c. Gedetineerden de toegang tot basisbehoeften ontzeggen
- d. Gevangenen isoleren van alle contact

Open vragen (elk 2 punten):

Kies een scenario met betrekking tot menselijke waardigheid en leg kort uit welke ethische overwegingen daarbij komen kijken.

Jouw antwoord:

Waarom is het belangrijk om kwesties die verband houden met de menselijke waardigheid in onze samenleving te bespreken en aan te pakken?

Jouw antwoord:

Huiswerk:

Stel je voor dat je een pleitbezorger bent voor menselijke waardigheid. Schrijf een korte brief (ongeveer 100-150 woorden) aan een lokale gemeenschapsleider of regeringsvertegenwoordiger, waarin je hem/haar aanspoort actie te ondernemen voor een specifieke kwestie die verband houdt met de menselijke waardigheid. Zorg ervoor dat je het probleem uitlegt, waarom het belangrijk is en welke actie je wilt dat ze ondernemen.

Les 2

		Waarden van de EU
	Doelgroep en vak	Leeftijd: 15-18 Engels, Debatles
	Docent/trainer/auteur	Leraar Engels, expert
	Onderwerp	Europese waarden: Mensenrechten

Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> - het concept Europese waarden presenteren - woordenschat bij het onderwerp introduceren - ontwikkelen van kennis over mensenrechten - ontwikkelen van argumentatievaardigheden - ontwikkelen van spreek- en debatvaardigheden in het openbaar
Materiaal	Computer, projector, smartphones, A3-papier, kleurpotloden
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden	Duur (minuten)
Discussie over maatschappelijke verantwoordelijkheid	<p>Introductie</p> <p>T- presenteert onderwerp met doelvraag: "Waar denk je aan als ik zeg: 'Europese waarden'?"</p> <p>S- delen hun ideeën.</p>	Academische kennis: woordenschat over onderwerpen, spreekvaardigheid in het openbaar, kennis van mensenrechten in de EU.	10 min
Hoofd-activiteit	<p>T- presenteert de inhoud van Europese waarden (papieren met een aparte beschrijving van de EU-waarden), ontwikkelt woordenschat en vraagt studenten om uit te werken.</p> <p>S- brainstormt en werkt de woordenlijst uit.</p>	Algemene vaardigheden: Kritisch denken, creativiteit, probleemoplossend vermogen.	10 min 7 min
Groepswerk	<p>T- verdeelt studenten in groepen en vraagt hen om over een bepaalde onderwerp te discussiëren.</p> <p>S- in groepjes, bespreken het idee en vervolgens presenteert elke groep zijn argumenten en uitleg.</p> <p>Besteed de hele les aan het uitwisselen van ideeën.</p>	Communicatieve competentie: Samenwerken- Ontwikkelen van ideeën door middel van discussie en debat, presenteren aan andere teams	15 min 10 min
Werk in paren of in groepsverband	<p>T- moedigt leerlingen aan om na hun presentatie vragen te stellen aan andere groepen ter verduidelijking en de teams te vragen een plan van de activiteiten te maken hoe ze de waarden in de omgeving kunnen versterken,</p> <p>S- maken samen met hun partners hun verbeterplannen (papieren, potloden, enz.).</p> <p>T- vraagt leerlingen om hun projecten te presenteren en andere teams worden aangemoedigd om na te denken over de presentaties.</p> <p>S- presenteer en oefen spreken in het openbaar.</p> <p>T-S- bespreek de projecten, opmerkingen over effectiviteit, nut, enz.</p>	Creativiteit Competentie: verbeterplan opstellen in hun sociale omgeving, analyseren en evalueren van kansen voor hun impact	20 min 10 min

		T- vat de ideeën samen en reflecteert op de ideeën die door teams worden gepresenteerd Bronnen: https://ec.europa.eu/component-library/eu/about/eu-values/ https://www.youtube.com/watch?v=Fh4uX_Grxrg		
	Reflectie/ evaluatie van leerlingen	T- vraagt leerlingen om de les te beoordelen door deze een score van 1 tot 5 te geven. Laat leerlingen de nieuwe woorden opschrijven die ze hebben geleerd en nodig ze uit na te denken over de les. S- reflecteren met behulp van recent geleerde woordenschat en geven zichzelf een cijfer	Kennis opdoen van Europese waarden: mensenrechten, studenten leren over de wet die verband houdt met de mensenrechten. Woordenschat ontwikkelen (B2)	5 min

Les 3

		Engelse les
Doelgroep		Engels 15–16
Docent/trainer/auteur		Leraar Engels
Onderwerp		Actief burgerschap
Doelstellingen en resultaten		- leren wat burgerschap inhoudt - verbreden van kennis over actieve wereldburgers - de woordenschat van burgerschap uit te breiden - spreekvaardigheid ontwikkelen
Materiaal en gereedschap		Internetmateriaal, computer, projector
Duur		90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden en competenties	Duur (minuten)
Introductie	T-doelvraag van de les: Wat is actief burgerschap?	Competenties: Communicatie Cognitief	3 min
	S - teamwerk, bespreek de vraag S – elk team presenteert zijn ideeën T- vat de definitie van burgerschap samen		5 min 1 minuut
Hoofd-activiteit I	T- presenteert 3 vragen die de leerlingen aan het einde van de les hebben beantwoord: - Wat is een actieve burger? - Hoe kunnen we maatschappelijke verandering teweegbrengen?	Vaardigheden: Probleemoplossend vermogen Kritisch denken Besluitvorming Vertrouwen	25 minuten

Hoofd-activiteit II	<p>- Welke vaardigheden heb ik nodig om een actieve burger te zijn?</p> <p>Om de eerste vraag te beantwoorden: Wat is een actieve burger? S – bekijk drie korte video's over activisten (een activist voor gezond eten, een milieuactivist en een politicus)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=k0dfpvvZATc</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=itAu7Uw0sn8</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=KwNBLgMVhPs-</p>		
Hoofdactiviteit III	<p>Terwijl studenten video's bekijken, maken ze aantekeningen en na elke video maken ze een korte presentatie over de persoon, proberen ze speciale functies voor leiderschap te vinden.</p> <p>T- geeft teams een vraag: Hoe kunnen we sociale verandering teweegbrengen?</p> <p>S – discussiëren in teams en presenteren hun ideeën (ze worden aangemoedigd om de ideeën op video's te gebruiken)</p> <p>T- vat de ideeën samen (voorbeeld):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenkomen als groep en de straat op gaan om campagne te voeren - Handtekeningen verzamelen om steun te betuigen aan een goed doel - Ontmoeting met de persoon die u lokaal of nationaal vertegenwoordigt - Weigeren een product te kopen of een dienst te gebruiken als protest <p>T- geeft de opdracht om de woordenschat te gebruiken die kan helpen bij het identificeren van vaardigheden: Welke vaardigheden heb ik nodig om een actieve burger te zijn?</p>		<p>10 min</p> <p>2 min</p> <p>7 min</p> <p>5 min</p> <p>3 min</p> <p>2 min</p>
Hoofd-activiteit IV	<p>SS- werk in teams om de vaardigheden en competenties te bespreken</p> <p>S-teams presenteren hun ideeën:</p> <p>Communicatie</p> <p>Creativiteit voor beredeneerde argumenten</p> <p>De mening van anderen vertegenwoordigen</p> <p>Veerkracht</p> <p>Evaluatie</p> <p>Analyse</p> <p>Probleemoplossend vermogen</p>		<p>15 min</p>

	<p>Kritisch denken Onderzoek Besluitvorming Teamwerk Vertrouwen Enz. T- vraagt teams om zich te concentreren op de populairste vaardigheden die studenten hebben genoemd T-vraagt leerlingen om na te denken over welke vaardigheden ze moeten versterken en ontwikkelen. Woordenschat ontwikkelen: T- vraagt om individueel te werken: oefeningen Bijlage 1 en II S-werkt individueel oefeningen</p> <p>EXTRA MATERIAAL https://www.myenglishpages.com/english/vocabulary-exercise-citizenship.php?utm_content=cmp-true https://www.liveworksheets.com/w/en/english-second-language-esl/492695</p>		
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	<p>T-vraagt om een korte video te bekijken voor reflectie op de les en de vragen te beantwoorden: S- beantwoord de vragen: Kun je definiëren wat wordt bedoeld met actief burgerschap? Kun je een voorbeeld geven van een actieve burger? Kun je andere belangrijke vaardigheden noemen die nodig zijn om een actieve burger te zijn? S – schrijft de antwoorden in hun schrift en leest de antwoorden voor aan de groep</p>		<p>3 min</p> <p>6 min</p> <p>3 min</p>

Kies het juiste **blauwe** woord in elke zin:

- Goede burgers zouden deelnemen aan (actief, **gemeenschap**, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stemmen) door de kandidaat te kiezen die ze denken te kunnen (actief, **gemeenschap**, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stemmen) voor.
- Burgers hebben (actief, **gemeenschap**, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem), maar ze moeten zich ook bewust zijn van hun (actieve **gemeenschap**, verkiezingen, morele verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem) in hun **gemeenschap**.
- Goede burgers moeten werken voor de welvaart van de (actieve, **gemeenschap**, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stemrecht) waarin ze leven.

4. Ze moeten ook de (actieve, gemeenschaps-, verkiezings-, morele, verbeterings-, betrokkenheids-, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem) normen van de samenleving respecteren.
5. Maatschappelijke betrokkenheid is het positieve (actief, gemeenschap, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem) in de aangelegenheden van de gemeenschap.
6. Liefde voor en toewijding aan het eigen land wordt (actief, gemeenschap, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stemmen) genoemd.
7. Een (actieve, gemeenschaps-, verkiezings-, morele, verbeterings-, betrokkenheids-, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem) burger is betrokken bij de (actieve, gemeenschap, verkiezingen, moreel, verbetering, betrokkenheid, verantwoordelijkheden, rechten, patriottisme, stem) van de gemeenschap.

II Beslis of deze voorbeelden van gedrag die van een goede burger (GB) of een slechte burger (SB) zijn:

1. ... respecteert de wet. GB - SB
2. ... is niet coöperatief. GB - SB
3. ... gaat stemmen. GB - SB
4. ... geeft niet om milieubescherming. GB - SB
5. ... gooit afval op straat. GB - SB
6. ... staat in de bus op voor een bejaarde. GB - SB
7. helpt verdwaalde vreemdelingen hun weg te vinden. GB - SB
8. ... vindt vrijwilligerswerk tijdverspilling. GB - SB
9. ... dringt voor in een wachtrij. GB - SB
10. .. doet vrijwilligerswerk. GB - SB

Les 4

Doelgroep	Leeftijd: 16-18
Docent/trainer/auteur	Leraar Engels
Onderwerp	Discriminatie en het bereiken van gelijkheid
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> ● Nadenken over genderstereotypen. ● Lezen over mensenrechten. ● Oefenen met spreken in een discussie over mensenrechten. ● Woordenschat met betrekking tot vrijheid en mensenrechten uitbreiden. ● Oefenen met het geven van je mening. ● Ontwikkelen van gespreksvaardigheid met functionele taal in een echte communicatieve situatie. ● Toepassen van de juiste communicatieve strategieën m.b.t. situaties, doelen en deelnemers.

Materiaal	Internettoegang, video, schrift, presentatie
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Warming up Begripstaak	T stelt onderwerpvragen en zorgt ervoor dat de leerlingen het concept van de les begrijpen.		5 min
Inleiding	De leerkracht moedigt de leerlingen aan om enthousiast te zijn en aantekeningen te maken tijdens de les. De leraar controleert het begrip van de leerlingen door hen vragen te stellen om hen te monitoren. S verkent eerdere kennis terwijl hij verschillende feiten over het onderwerp deelt, met behulp van functionele taal - geschikte nuttige woorden, zinnen, werkwoorden enz.		10 min
Presentatie	De docent bewaakt zowel de communicatieve vaardigheden als de spreekvaardigheid van de leerlingen.		
Praktijk	T vraagt leerlingen om na te denken over de volgende vragen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is discriminatie? 2. Kun je voorbeelden geven van discriminatie? 3. Hoe beïnvloedt het ons leven? S geven hun mening. T monitort en biedt studenten passende hulp zodat ze functionele taal goed kunnen gebruiken.	Kritisch denken, Communicatieve vaardigheden, Analyse, genereren van ideeën	10 min
	Een verhaal over de vos genaamd KIRI. Video. Passende oefening met een lijst met in te vullen woorden (optioneel) Een van de studenten overkwam een waargebeurd verhaal. Het probleem van socialiseren en het vermogen om te communiceren met leraren en klasgenoten. <ol style="list-style-type: none"> 1. Hoeveel vormen van discriminatie herkennen we? <ul style="list-style-type: none"> • Discriminatie op grond van ras en huidskleur • Afkomst • Geslacht • Godsdienst • Status enz. 	Probleemoplossing Empathie Communicatieve competentie	25min
Communicatieve taak	VIDEO: Stop mensen niet in een hokje! https://www.youtube.com/watch?v=zRwt25M5nGw		30 min

<p>Recensie Wrap-up</p>	<p>De video laat zien dat we veel meer gemeen hebben dan we denken en dat we dat in gedachten moeten houden als we iemand tegenkomen die misschien anders lijkt dan wij. Een kort verhaal, een voorbeeld van directe discriminatie, gepresenteerd door een student. Extra vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat voor gevoelens komen er naar boven als je het woord 'discriminatie' hoort? • Denk je dat discriminatie ooit zal verdwijnen? • Waarom discrimineren mensen andere mensen? • Heb je ooit gehoord van onbewuste (impliciete) discriminatie? • Is de houding van de samenleving ten opzichte van discriminatie tegenwoordig veranderd? <p>Kijk naar de lijst met rechten (op een vel papier of op het whiteboard) Optioneel. Welke DRIE zijn voor jou het belangrijkste? Waarom?</p> <p>Openlijk je mening kunnen geven. Iemand kunnen kiezen om mee te trouwen. Kunnen kiezen of en wanneer je gaat trouwen. In staat zijn om je religie te kiezen en te praktiseren. Kunnen stemmen bij een verkiezing. Kunnen uitgaan en staan waar je wilt. Vrij zijn van geweld en discriminatie. Een huis kunnen kopen. Toegang hebben tot artsen/verpleegkundigen. In staat zijn om een gelijk salaris te verdienen als een andere persoon die hetzelfde werk doet. Je carrière kunnen kiezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Denk je dat iedereen deze rechten heeft? Waarom? (niet)? • Waarom hebben sommige mensen deze rechten wel en andere niet? Praat over mogelijke redenen. <p>QUIZ!</p>	<p>Empathie, verdraagzaamheid, eerbiediging van de mensenrechten en</p> <p>Zelfevaluatie</p>	<p>10 min</p>
-----------------------------	---	--	---------------

Les 5

Doelgroep	Leeftijd: 16-17
Docent/trainer/auteur	Leraar Engels
Onderwerp	Discriminatie

Doelstellingen en resultaten	Na deze les kunnen de leerlingen het volgende: <ul style="list-style-type: none"> • Begrijpen dat sommige mensen oneerlijk worden behandeld vanwege hun kenmerken. • Begrijpen wat er bedoeld wordt met discriminatie. • Negatief en discriminerend gedrag identificeren.
Materiaal	White board
Duur	45 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Competentie / vaardigheid	Duur
Warming up	Introductie door de leraar Het is verkeerd om iemand oneerlijk te behandelen, alleen maar omdat hij anders is of omdat hij een bepaalde identiteit heeft. We gaan onderzoeken hoe sommige mensen oneerlijk worden behandeld en zullen leren wat wordt bedoeld met discriminatie		5 min
Inleiding	Kan iemand discriminatie uitleggen? <u>Discriminatie is de oneerlijke behandeling van groepen mensen met bepaalde kenmerken, zoals ras, religie, geslacht enz</u> Maak in tweetallen een lijst van zoveel mogelijk vormen van discriminatie. Denk aan vormen van discriminatie die mensen hier dagelijks en over de hele wereld ervaren. Wat hoor je in het nieuws? We zullen de vormen klassikaal delen, maar je mag eerder gegeven antwoorden niet herhalen, dus bedenk er zoveel als je kunt	Analytisch vermogen, cultureel bewustzijn, Burgerschap Samenwerking	10 min
Presentatie	Leerlingen bekijken een video: https://www.youtube.com/watch?v=A5gHevO6rI4 Discriminatie – videoreflectieblad	Cognitieve competentie	15 min
Praktijk	Elke groep ontvangt een print met één van deze vormen van discriminatie erop: Racisme Leeftijdscriminatie Seksisme Homofobie Transfobie Discriminatie op grond van handicap Discriminatie op grond van godsdienst en overtuiging Discriminatie op grond van zwangerschap en moederschap Gebruik woorden, beelden en voorbeelden om een definitie van deze vorm van discriminatie te maken.	Kritisch denken, Communicatie en samenwerking, Digitale competentie, Onderzoeksvaardigheden	10 min
Recensie Wrap-up	Conclusie		

	<p>Het is belangrijk om de verschillen tussen mensen te begrijpen en te omarmen. De wereld zou een saaie plek zijn als we allemaal hetzelfde waren! Het is ook belangrijk om te erkennen dat we allemaal hetzelfde zijn.</p> <p>We zijn allemaal mensen en iedereen heeft het recht om gelijk behandeld te worden.</p> <p>Niemand vindt het leuk om slecht behandeld te worden, dus het is belangrijk om anderen te behandelen zoals je zelf behandeld wilt worden.</p> <p>Als we allemaal elkaars verschillen respecteren, kunnen we allemaal met elkaar opschieten en veel gelukkiger zijn.</p> <p>Huiswerk: Kies een subonderwerp en schrijf een opinie-essay</p>	Zelfevaluatie	5 min
--	---	---------------	-------

Les 6

Doelgroep	Leeftijd: 16-17
Docent/trainer/auteur	Leraar Engels
Onderwerp	Vriendschap, tolerantie, veerkracht
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustwording van deze waarden • Goed omgaan met deze waarden • Toleranter zijn en verschillen respecteren • Verbetering van de eigen veerkracht
Materiaal	Internettoegang, computers
Duur	45 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden, competenties	Duur (notulen)
Introductie	T vraagt leerlingen of ze iemand kennen die het slachtoffer is geweest van pesten S praten over mensen die ze kennen die het slachtoffer zijn geworden van pesten. (S had huiswerkopdracht om onderzoek te doen naar beroemde mensen die het slachtoffer waren van pesten en hoe ze dit overwonnen).	Sociaal bewustzijn bevorderen, veerkracht	10 min
Presentatie	T geeft voorbeelden van pesten S praten over de reacties van slachtoffers op pesten en hoe positieve strategieën kunnen worden ontwikkeld.	Kritisch denken empathie	10 min
Groeps- werk	Bekijk de video van een aflevering van "Britain's Got Talent"		15 min

	<p>https://www.youtube.com/watch?v=YRtSyh3E_gE&list=PLX_ND05CSXHEqO242i5wJZBq1PcwmG4bx</p> <p>S bespreken de songtekst: ze praten over de boodschap van het lied.</p>	<p>Creativiteit Communicatie en samenwerking Probleemoplossing Digitale geletterdheid</p>	10 min
Reflectie	<p>S presenteert strategieën om dergelijke problemen op te lossen. Ze uiten hun ideeën op een poster, waarin ze slachtoffers van pestereien advies geven; het bewustzijn van pestkoppen vergroten door een positieve houding te bevorderen.</p> <p>S werk in groepen – de klas is verdeeld in groepen van 4 studenten.</p> <p>Groepen presenteren hun posters. Na elke presentatie geven studenten feedback op hun medestudenten.</p>	<p>Verbetering van presentatievaardigheden, Spreken in het openbaar Bevorderen van de cultuur van collegiale feedback</p>	

Les 7

Doelgroep	Leeftijd: 17-18
Docent/trainer/auteur	Leraar Engels
Onderwerp	Aanvaarding, Tolerantie
Doelstellingen en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Maak leerlingen bewust van persoonlijke en gemeenschappelijke tradities • Leerlingen zullen de manieren herkennen waarop cultuur van persoon tot persoon wordt overgedragen • Leerlingen zullen toleranter zijn en verschillen respecteren met betrekking tot ras, religie, geslacht, seksuele geaardheid, taal, uiterlijk, enz.
Materiaal	Whiteboard, computers of smartphones
Duur	45 min

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden Bevoegdheden	Duur notulen
Introductie	<p>T vraagt leerlingen om de video's te bekijken en aantekeningen te maken</p> <p>S bekijkt 2 video's over tolerantie en maakt aantekeningen</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Tm4hR2pPt2o</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=QqpRZQj_Ut4</p> <p>S definieert wat TOLERANTIE is.</p>	Cognitieve competentie	10 min

	T vraagt leerlingen om het document Declaration of Principles on Tolerance van Unesco te analyseren http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13175&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html	Analytisch vermogen Burgerschap Erkenning van de rol bij het bevorderen van verdraagzaamheid	10 min
Groepswerk	In groepjes analyseren de leerlingen het document en becommentariëren ze de volgende stellingen: 1-Het is essentieel voor internationale harmonie dat individuen, gemeenschappen en naties het multiculturele karakter van de menselijke familie accepteren en respecteren. 2- In de moderne wereld is tolerantie essentiëler dan ooit tevoren 3- Tolerantie is noodzakelijk tussen individuen, op het niveau van het gezin en de gemeenschap. 5- Onderwijs is het meest effectieve middel om onverdraagzaamheid te voorkomen.	Kritisch denken Empathie en respect voor diversiteit	10 min
Klassikaal debat/ discussie	T bevordert een debat om conclusies te trekken.	Maatschappelijke betrokkenheid Overtuigende communicatieve vaardigheden Besluitvorming	15 min

Nationale literatuur

Les nr. 1. De route van het recht

Doelgroep	14–18 (leerjaar 12)
Onderwerp	Latijnse literatuur of nationale literatuur
Docent/trainer/ auteur	Leraar Latijn of Leraar Nationale Literatuur
Onderwerp	Mensenrechten/Democratie/Burgerschap
Doelstellingen en resultaten	<p>Leerlingen zullen in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - te begrijpen welke veranderingen zich hebben voorgedaan in de interactie tussen individuen in verschillende sociale contexten, - de verbanden tussen de klassieke wereld en de hedendaagse te ontdekken. - het belang van de regels van burgerlijk samenleven te erkennen en te begrijpen

	- gedrag te ontwikkelen op basis van respect voor anderen en de mening van anderen
Materiaal	https://www.canva.com/design/DAFyLUd89UQ/eL_vEwUY63DxSDrFkZJHJg/view?utm_content=DAFyLUd89UQ&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor Leerboek en specifieke bibliografie; hand-outs voor docenten; multimedia presentatie; computer/tablet/smartphone; kranten en tijdschriften;
Duur	90 minuten

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie	T/S Act. 1 - "Wat zijn mensenrechten?" (Latijn) De volgende vragen worden gesteld. De leerlingen moeten brainstormen en enkele korte zinnen op een padlet schrijven (<i>zie dia 5</i>): <i>Wat zijn de rechten die nodig zijn om te leven?</i> <i>Wat is voor jou het belangrijkste recht?</i> <i>Hoe zou je het vinden om zonder rechten te leven?</i> <i>T/S Leven zonder vrijheid in het oude Rome.</i>	Analyse, inferentie, kritisch denken, communicatie	20 min
Hoofd-activiteit	Aan het einde van de brainstorm, na het lezen van de reflecties van de studenten, gaan we verder met het lezen en begrijpen van brief 47 van Seneca over de toestand van slaven in Rome (<i>zie dia 6</i>).		40 min
Reflectie/evaluatie van leerlingen	S. - Act. 5 - "We hebben een droom vandaag". Leerlingen moeten een korte brief schrijven om Seneca's brief te beantwoorden, ze moeten de situatie van de mensenrechten in de moderne wereld beschrijven en de rechten van jongeren uitleggen (<i>zie dia 10</i>).	Cognitieve, communicatieve, sociale, emotionele competenties Weten hoe je de structuur en het taalregister moet kiezen die geschikt zijn voor het teksttype dat nodig is (samenvatting, essay, analyse, enz.)	

Burgerschapsvorming

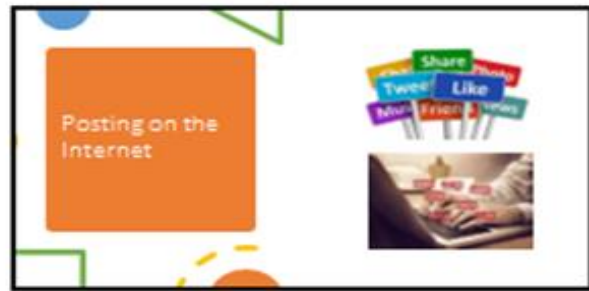
Les nr. 1. DENK na voordat je iets plaatst

Onderwerp	Actief burgerschap: gedrag op sociale media	
Docent/trainer/auteur	Mentor, docent maatschappijleer, workshopleider	
Onderwerp	THINK before you post: creatieve workshop	
Doelstellingen en resultaten	Bewustwording van de impact van posts op sociale media, posters	
Materiaal	PowerPoint presentatie, papier, verf/potloden/stiften of computer	
Duur	80 minuten	

Verloop van de les	Stap-voor-stap beschrijving van de les (T – docent / S – studenten / T/S – activiteiten)	Vaardigheden/competenties	Duur (minuten)
Introductie	T begint met een uitleg over de impact van posts op social media (brongebaseerd, zie PowerPoint)	Kennis opdoen over het onderwerp. Begrip van de impact.	5 min
	T legt de THINK-methode uit. (Denk na voordat je iets plaats) THINK before you post: Is it TRUE? Is it HELPFUL? Is it INSPIRING? Is it NECESSARY? Is it KIND?	Begrijpen waar de methode voor staat en hoe die leeftijdsgenoten kan helpen.	5 min
	T legt uit wat S moet doen en geeft voorbeelden: posters die de THINK-methode promoten om op school op te hangen en correct gedrag op sociale media te stimuleren. S werken in groepjes (indien nodig maakt T groepjes of helpt bij het maken van groepjes) en maken een eigen poster	Inspireren en creativiteit stimuleren Ontwerpen en maken van de poster, teamwork, planning, creativiteit (bij digitaal ontwerpen: gebruik van ontwerp-programma's)	5 min 60 minuten
Reflectie/evaluatie van leerlingen	Aan het einde van de workshop laten de groepjes hun posters zien. Het is niet nodig om een winnaar te kiezen, al het werk dat serieus is gedaan, is goed.	Resultaten delen. Het zien van verschillende benaderingen van dezelfde opdracht.	5 min

1

2

3

4

5

6

Les 2

Onderwerp	Actief burgerschap
Docent/trainer/auteur	Docent geschiedenis
Onderwerp	Internationale politiek
Doelstellingen en resultaten	Bewustmaking en discussie over internationale politieke verhoudingen
Materiaal	Een of meer onderwerpen per les
Duur	40 minuten per les, één les per week

Verloop van	Stap-voor-stap beschrijving van de les	Vaardigheden/	Duur
-------------	--	---------------	------

de les	(T - leraar / S - studenten / T/S - activiteiten)	competenties	(minuten)
Introductie	<p>Elke woensdag kunnen studenten zich inschrijven voor een 'flexuur' van 40 minuten met de heer Den Os (tweetalige docent geschiedenis) om te leren en te debatteren over onderwerpen met betrekking tot internationale politiek.</p> <p>Voorbeelden van de onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom zijn landen in oorlog? - Zijn er regels die voor alle landen gelden? - Hoe functioneert de VN? - Wat is de invloed van de EU? - Wanneer is de NAVO actief betrokken bij conflicten? 	Het leren over en begrijpen van internationale betrekkingen en de macht en invloed van internationale organisaties.	10 min
Hoofdactiviteit	<p>Om het onderwerp van de les van vandaag te introduceren, worden nieuwsfragmenten gebruikt. Op Comenius gebruiken we de volgende media, die neutraal en onbevooroordeeld zijn: <u>NOS Stories</u> (korte filmpjes over actuele onderwerpen gericht op jongvolwassenen) <u>NOS Nieuws - Nieuws, Sport en Evenementen</u> <u> Nederlandse Omroep Stichting</u> (betrouwbare Nederlandse nieuwssite)</p> <p>Na de introductie kunnen er vragen gesteld worden aan de docent. Zodra alle informatie duidelijk is, gaan de leerlingen hun gedachten, mening en mogelijke oplossingen voor internationale conflicten bespreken en vormen. Uiteraard komt de internationale actualiteit aan bod.</p> <p>De leraar geeft leerlingen om de beurt het woord (indien nodig) en moedigt hen aan om hun gedachten te uiten (ook alleen indien nodig, aangezien in de discussie Meestal op natuurlijke wijze verloopt). Als er sterke meningen worden geuit, zal de leraar de leerlingen eraan moeten herinneren dat een respectvolle dialoog de enige juiste manier is om te discussiëren en te debatteren. Leerlingen worden ook uitgenodigd om zelf onderwerpen voor deze lessen aan te dragen.</p>	Meningsvorming en debat over de gepresenteerde onderwerpen.	25 minuten
Reflectie/ evaluatie van leerlingen	<p>Aan het einde van het 'flexuur' vat de docent samen wat door iedereen is gezegd en voorgesteld.</p> <p>Leerlingen worden uitgenodigd om over het onderwerp te blijven nadenken en nieuwe inzichten te delen in de volgende bijeenkomst.</p>	Leerlingen verbeteren hun begrip van internationale betrekkingen en leren hun mening	5 min

			en gedachten te uiten, met respect voor anderen.	
--	--	--	--	--

CONCLUSIE

Deze toolkit is gemaakt door docenten die verschillende vakken geven uit zes landen: Bulgarije, Italië, Litouwen, Nederland, Roemenië en Turkije. Ze delen hun praktijk van het onderwijzen van burgerschapsvorming in verschillende vakken. Tijdens de periode dat ze aan het project **Active to strengthen European Values** werkten, ontwikkelden docenten van de partnerscholen hun professionele competenties in het onderwijzen van burgerschapsvorming en het toepassen van methodologie van debatteren en spreken in het openbaar in de lessen.

De ondersteuning van de Europese Commissie bij de totstandkoming van deze publicatie, waarin slechts de mening van de auteurs wordt weergegeven, noch de Commissie zelf kan verantwoordelijk worden gehouden voor de informatie die in is opgenomen.

Erasmus+